

ŠOLSKA KNJIŽNICA

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

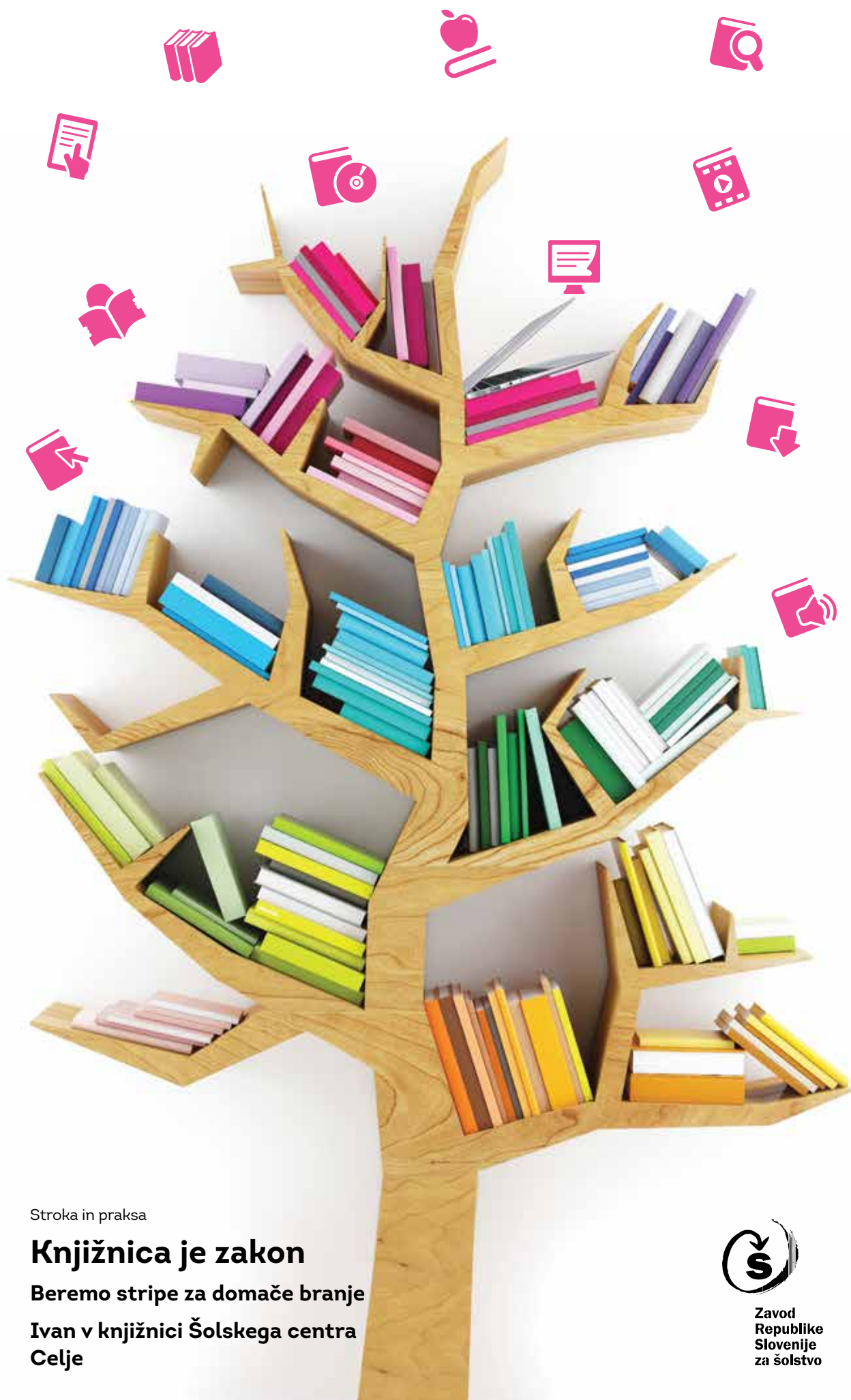
1

LETNIK 28 • 2019

ISSN 0353-8958

9 770353 895004

Stroka in praksa

Knjižnica je zakon

Beremo stripe za domače branje

Ivan v knjižnici Šolskega centra
Celje

Zavod
Republike
Slovenije
za solstvo

www.biblos.si

Na portalu Biblos objavljamo dve reviji
in vas vabimo k nakupu oz. izposoji.

biblos

eKnjige na spletu

Kategorije

Novosti
Biografije in spomini (201)
Fantazijski in ZF romani (113)
Kriminalke in trilerji (103)
Ljubezenski romani (192)
Romani - drugo (231)
Zgodovinski, vojni, pustolovski romani (115)

Periodika

8,99
Kupi Izposodi

Različni avtorji
in avtorice

**Geografija
v šoli**

11,99
Kupi Izposodi

Različni avtorji
in avtorice

**Zgodovina
v šoli**

Zgodovina v šoli (1/2018) je tematska, namenjena veččinam kritičnega mišljenja, ki jih lahko pri delu z zgodovinskimi viri zelo učinkovito spodbujamo in razvijamo.

VSEBINA

IZPOSTAVLJAMO

Dr. Tanja Rupnik Vec: Učenje veččin kritičnega mišljenja – ne le vzgojno-izobraževalna možnost, temveč temeljna pravica vsakega učenca	3
Dr. Vilma Brodnik: Spodbujanje kritičnega mišljenja pri delu z zgodovinskimi viri	18
Srečko Zgaga: Alternativna kultura in gospodarstvo v procesu osamosvajanja – dejavnosti za spodbujanje kritičnega mišljenja	39
Špela Frantar: Mobiliziranci v nemško vojsko – dejavnosti za spodbujanje kritičnega mišljenja	50
Nataša Šekoranja Špiler: »Peščica zemlje«: izgon ljudi iz Posavja v času 2. svetovne vojne – delo z zgodovinskimi viri	62

IZMENJUJEMO IZKUŠNJE

Petra Dešman: Ekskurzija v srednjeveško Škofjo Loko za učence izbirnih predmetov Odkrivajmo preteklost svojega kraja in Likovno snovanje	82
--	----

	Romana Fekonja	
	Uvodnik	2
STROKA IN PRAKSA	Nataša Markič	
	Knjižnica je zakon	3
	Gregor Škrlič	
	Interaktivni Prešeren v šolski knjižnici OŠ Prule	10
	Urša Jesenko	
Beremo stripe za domače branje	15	
	Nevenka Poteko	
Ivan v knjižnici Šolskega centra Celje	21	
	Irena Milivojevič Kotnik, Breda Podbrežnik Vukmir	
Branje je iskanje: model sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture	27	
MALI IN VELIKI ODMEVI	Urša Bajda	
	Konferenca Družinska pismenost	37
	Silva Škoberne	
	Obisk osnovne šole v Reykjaviku	39
	Gregor Škrlič	
Kulturni bazar 2019	43	
	Gregor Škrlič	
Poročilo s strokovnega usposabljanja z naslovom Uporaba prilagojenih gradiv v šolskih knjižnicah	44	
S KNJIŽNIH POLIC	Urša Bajda	
	Zbornik ob mednarodnem mesecu šolskih knjižnic	46
	Gregor Škrlič	
Predstavitve knjige Glavo imaš in srce	47	

ISSN 0353-8958
ŠOLSKA KNJIŽNICA
28. letnik
številka 1 (100) 2019

uredništvo: Romana Fekonja (odgovorna urednica), Zavod RS za šolstvo; Špela Bergoč, Zavod RS za šolstvo; Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela; Tadeja Česen Šink, Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik; Mateja Drnovšek, Osnovna šola Ljubljana – Polje; Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor; Biserka Lep, Zavod RS za šolstvo; mag. Nada Nedeljko; Zavod RS za šolstvo; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Kranj; Gregor Škrlič, Osnovna šola Prule;

urednica založbe: Simona Vozelj; **lektura:** Valentin Logar; **prevod izvlečkov v angleščino:** Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec s.p.; **oblikovanje:** Studio Aleja d.o.o.; **priprava:** Design Demšar d.o.o.; **tisk:** Present d.o.o., Ljubljana; **naklada:** 570 izvodov; **letna naročnina** (štiri številke): 33,00 € za šole in druge ustanove, 24,75 € za individualne naročnike, 12,50 € za dijake, študente, upokojenice; 38,00 € za naročnike iz tujine. Cena posamezne številke v prosti prodaji je 11,00 €, dvojne pa 22,00 €; v cenah je vključen DDV;

ustanovitelj in izdajatelj: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; **predstavniki:** dr. Vinko Logaj; **naslov uredništva:** Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor, tel. 02/320 80 65, e-pošta: revija.solskaknjiznica@zrss.si; **naročila:** Zavod RS za šolstvo – založba, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana; faks: 01/300 51 99; založba@zrss.si. Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 575.

© Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2019
Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.
Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela te revije kakorkoli reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske oblike reprodukcije (fotokopiranje) kot na elektronske (snežanje ali prepisovanje na kakršenkoli pomnilniški medij).

UVODNIK

ROMANA FEKONJA, odgovorna urednica

Spoštovani bralci in bralke,

v rokah držite 100. številko naše revije in s ponosom izpostavljam ta podatek. Kot vse prejšnje številke tudi ta prinaša prispevke z novimi idejami in primeri dobrih praks.

Nataša Markič nam najprej predstavi in opiše selitev šolske knjižnice OŠ Danila Lokarja Ajdovščina. Selitev knjižnice je svojevrsten dogodek, ki zahteva veliko potrpežljivosti in vztrajnosti ter zelo dobrega in premišljenega načrtovanja. Uspe lahko samo ob odličnem sodelovanju knjižničarja, vodstva šole, načrtovalcev in seveda izvajalcev. Vsi, ki smo selitev knjižnice doživeli in uspešno preživeli, upamo, da je to enkratni dogodek, saj si tako obsežnega in zahtevnega dela nihče ne želi ponoviti. Zadovoljstvo uporabnikov in boljši delovni pogoji pa na koncu odtehtajo vse napore in skrbi.

Kulturni praznik je na šoli dan, ko je s svojimi dejavnostmi velikokrat vključena šolska knjižnica oz. šolska knjižničarka. Na OŠ Prule so pouk v 4. razredu zastavili malo drugače kot po navadi. Franceta Prešerna so učenci v knjižnici spoznavali s pomočjo sodobne tehnologije in pripomočkov. Ti so se izkazali še kot dodatna motivacija za iskanje podatkov in informacij o velikem pesniku.

Že vrsto let skušamo med učenci okrepiti motivacijo za branje, zato jim na različne načine ponujamo naslove, predvidene za domače branje. Na OŠ Log - Dragomer so poskusili s stripi. Glede na opis primera dobre prakse jim je uspelo. Kako? Preberite v prispevku. V knjižnici Šolskega centra Lava pa so z

različnimi izvirnimi dejavnostmi obeležili 100. obletnico smrti Ivana Cankarja: igranje družabne igre klanec, glasno branje Skodelice kave v slovenskem jeziku in prevodu v angleški jezik, iskanje informacij s pomočjo mCOBISS-a za reševanje izpolnjevanke in pripis novega pomena interpretaciji črtice Skodelica kave iz knjige Boštjana Gorenca Slolvenski klasiki 1.

Še en prispevek je v rubriki Stroka in praksa, prinaša pa opis sodelovanja med šolskimi knjižnicami in splošno knjižnico. Šolske knjižničarke so združile moči s kolegicami iz splošne knjižnice in zaživel je projekt Branje je iskanje – to je družinska bralna značka, ki prek različnih dejavnosti krepi bralno kulturo. Vsekakor model, ki ga je vredno posnemati in ga prenesti še na druga področja.

Tudi tokrat rubrika Mali in veliki odmevi prinaša prispevke, ki predstavljajo pestro dogajanje na našem strokovnem področju. Dve publikaciji pa predstavljamo v rubriki S knjižnih polic.

Z veseljem napovedujemo novo rubriko Iskrice iz knjižnice in upamo, da bo (p)ostala stalna. Verjamem, da vam ob delu ne zmanjka dobrih idej. Rubrika je namenjena posrečenim domislicam in zanimivim pripetljajem, ki jih je v vsaki knjižnici veliko. Tako se bomo ob koncu prebiranja revije ob njih malce nasmehnil in razvedrili.

Prijetno branje. ●

Knjižnica je zakon

Library Rules

Nataša Markič

Izvleček

Članek predstavlja selitev šole in šolske knjižnice na novo lokacijo in v nove prostore. Povzema tudi dogovore z vodstvom in usklajevanja z načrtovalci prostora ter opreme. Opiše celoten postopek organizacije selitve šolske knjižnice, ki je bil potreben, da je šola dobila novo, funkcionalno in uporabno knjižnico, ki lahko kakovostno deluje v središču šolskega prostora.

Ključne besede

šolska knjižnica, oprema, selitev knjižnega fonda

UDK 027.8

Keywords

school library, equipment, relocation of a book fund

Abstract

The article, the author describes the process of moving the school and school library to the new premises, along with the necessary agreements with the management and coordination with space and equipment planners, performed in order to enable the creation of a new, functional and useful library able to function in a quality manner at the centre of the school environment.

UVOD

Sestavni del osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja je seznanitev učencev in dijakov s šolsko knjižnico in gradivom, ki omogoča branje za bralno značko in domače branje, ter gradivom za najrazličnejša tekmovanja in širjenje znanja. Prav šolska knjižnica je edina med vsemi vrstami knjižnic, ki je brezplačno dostopna vsem otrokom od vstopa v šolo do zaključka šolanja v obvezni osnovni šoli in še kasneje v srednji šoli.

Za izvajanje knjižničarskega poslanstva in prispevek k učni uspešnosti posameznikov potrebujemo na šoli ustrezen prostor in opremo. Kitajski pregovor, ki se glasi takole: »Če načrtuješ za eno leto, posej žito, če načrtuješ za desetletje, posadi drevo, če načrtuješ za vse življenje, zgradi šolo z dobro knjižnico in izobražuj ter vzgajaj ljudi«, se je uresničil tudi na osnovni šoli Danila Lokarja Ajdovščina. V šolskem letu 2016/2017 se je šola po dolgih letih zapletov, čakanja in gradnje prizidka preselila

v novo stavbo, kjer smo se končno združili pod skupno streho učenci vseh treh triletij in učenci, ki obiskujejo prilagojeni osnovnošolski program z nižjim izobrazbenim standardom.

Slavnostno odprtje je potekalo na predvečer prvega šolskega dne, v sredo, 31. avgusta 2016, na novem šolskem dvorišču. Na dan odprtja šole je bila šolska knjižnica žal na veliko razočaranje šolske knjižničarke ter večine obiskovalcev zaprta. Opremo zanjo so začeli postavljati en dan pred odprtjem šole, tako da knjižnice fizično ni bilo izvedljivo pripraviti tako, da bi bila primerno urejena za ogled. Še vedno je manjkal izposojevalni pult, računalniška oprema se je nahajala še v starih prostorih, kjer so učenci na prvi šolski dan še zadnjič prevzeli svoje učbeniške komplete.

SELITEV KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Posebno poglavje predstavlja tudi selitev knjig iz stare šole v novo. Prvotno smo skupaj z vodstvom načrtovali selitev knjig v živi verigi, kjer bi sodelovali vsi učenci šole. Tu so se pokazale določene ovire. Selitev bi potekala prek ceste in bi morali tako zaprositi za dovoljenje za zaporo ceste. Kasneje smo sprejeli odločitev, da bi tako selili le slikanice. Končna odločitev, z njo so se strinjali tudi vsi strokovni delavci šole, je bila, da vse knjige iz šolske knjižnice zložimo v kartonaste škatle. Bilo jih je 150 različnih velikosti in preselil jih je kar selitveni servis, ki ga je plačala občina kot ustanovi-

teljica šole. Učbenike so učenci 1. septembra prevzeli v stari šolski knjižnici in jih tako sami simbolično prenesli v novo šolo.

OPREMA NOVE ŠOLSKE KNJIŽNICE

Šolska knjižnica, ki je v celoti opremljena z novo opremo, je dobila prijetno svetel prostor, v različnih odtenkih zelene barve, nahaja pa se v neposredni bližini računalniške/multimedij-ske učilnice. Opremo zanjo je izdelalo podjetje Gonzaga. V knjižnici so tako nove knjižne police, zabojčki za slikanice, mize in stoli v čitalniškem delu, vitrine za najrazličnejšo dokumentacijo (izkazalo se je, da to ni najbolj ustrezno, saj je vsa dokumentacija na obeh obiskovalcev knjižnice), izposojevalni pult, dve računalniški mizi za uporabnike in dva obojestranska zabojnika za knjižne novosti. Šolski knjižnici je bil dodeljen tudi transportni voziček za potrebe prevoza večjega števila knjig med razredi oziroma nadstropji. Uporabljamo ga tudi za prevzem in razdelitev učbenikov.

SODELOVANJE Z RAZLIČNIMI PROFILI

Da se je večina načrtovanega uresničila in izvedla, je bilo potrebnega veliko časa in dobre volje vseh vpletenih. Nujno je bilo sodelovanje knjižničarke z vodstvom šole, saj se je v času gradnje to trikrat zamenjalo. Tako sem preverjala, ali že dogovorjene stvari veljajo ali jih je

Posebno poglavje predstavlja tudi selitev knjig iz stare šole v novo.

Slika 1: Stara knjižnica

Slika 2: Gradivo iz šolske knjižnice čaka na selitev v nove prostore.

Glavna arhitektka je sicer ves čas zagovarjala znane normative Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, a je kljub vsemu moje utemeljene pripombe upoštevala in jih dodala v izvedbeni načrt.

Slika 3: Vsestransko uporaben voziček v šolski knjižnici

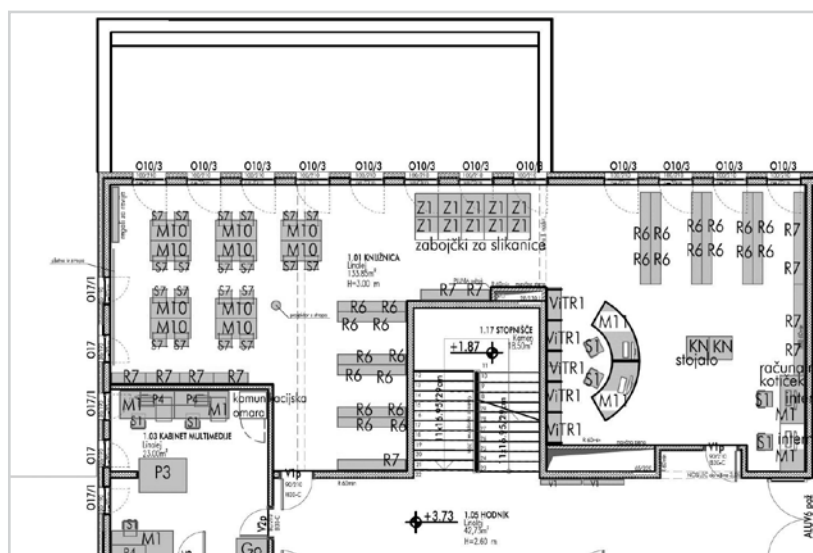
treba doreči na novo. Prav tako sem se sestala tudi z glavno arhitektko podjetja Arhikon d. o. o. iz Ajdovščine, ki je pripravilo načrt novo-gradnje in kasneje še gradnje prizidka v novi šoli. Glavna arhitektka je sicer ves čas zagovarjala znane normative Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, a je kljub vsemu moje utemeljene pripombe upoštevala in jih dodala v izvedbeni načrt. Tako sva se dogovorili o

postavitvi polic, ki morajo biti tudi pravilno osvetljene od zgoraj, razporeditvi zabojčkov za slikanice, predvsem pa o umestitvi čitalniškega dela šolske knjižnice v njen najmirnejši kotiček, dogovorili sva se o obliki miz, tako da sva namesto prvotno ovalnih izbrali klasične pravokotne klopi, ki se bolj ujemajo z linijami prostora in se jih tudi lažje premika in sestavlja za najrazličnejše priložnosti. Poleg tega sva določili še mesto izposojevalnega pulta. Za njim naj bi bile omare, namenjene hranjenju strokovne dokumentacije. Enotni sva si bili glede že postavljenih instalacij za umestitev računalniškega kotička za uporabnike šolske knjižnice nasproti izposojevalnega pulta.

POZNAVANJE STROKOVNE LITERATURE

V času gradnje sem strokovne ideje in predloge pridobivala iz strokovne revije Šolska knjižnica, kjer so bili že v preteklosti objavljeni članki o gradnji in odprtju novih šol ter knjižnic, za nasvete sem se obrnila tudi na svetovalko za šolske knjižnice na Zavodu RS za šolstvo, Romano Fekonja. O tem, kako so same ravnale ob podobnih situacijah, sem spraševala tudi knjižničarke v študijski skupini, se zanimala za uporabnost opreme ter prebirala forume na podobne teme v spletni učilnici za knjižnično dejavnost.

Obstajajo različni dokumenti, ki se nanašajo na prostorske pogoje za šolske knjižnice. Med njimi je osnovni prispevek iz leta 1996 o vzorčnih knjižnicah, ki je bil objavljen tudi v reviji **Šolska knjižnica**. IFLA/UNESCO-ve smernice za šolske knjižnice so tiste, ki se dotikajo tako poslanstva, financiranja, lokacije in prostora, pohištva in opreme, knjižnične zbirke, osebja kot tudi dejavnosti in promocije knjižnice ter učenja v povezavi z njo. Pomemben je zapis o tem, da mora *biti osrednji študijski in informacijski center šole*. V tem razumevanju je torej *najprimernejša postavitev za knjižnico osrednji del stavbe, v neposredni bližini prostorov za pouk*. Med osnovnimi pogoji so navedeni še *ustrezna svetloba (naravna, umetna), temperatura (primerna delovnim pogojem in za zaščito gradiva) velikost prostora, fleksibilnost (raznovrstnost dejavnosti,*

Slika 4: Tloris šolske knjižnice (Vir: http://www.ajdovscina.si/javna_narocila_in_razpisi/javna_narocila/2016051811413764/tlorisi, dostop 9. 11. 2016)

Pomembna je tudi razdelitev knjižnice na različna območja, v katerih potekajo različne dejavnosti.

kasnejše spremembe) in dostopnost za uporabnike s posebnimi potrebami. Pomembna je tudi razdelitev knjižnice na različna območja, v katerih potekajo različne dejavnosti. Glede pomembnosti in namembnosti posameznega območja so bila potrebna pogajanja in usklajevanja, ki so prinesla končno rešitev, uporabno knjižnico v zadovoljstvo vseh sodelujočih. Tudi naša knjižnica ima različna območja. Pri vstopu je *administrativno območje* s prostorom za izposojevalni pult in obdelavo gradiva, oprema za shranjevanje dokumentacije in računalniški kotiček za uporabnike, tako da je možen nadzor nad delom učencev z računalnikom.

Vstopni del se nadaljuje v *osrednji del*, ki se razširi v *študijsko in raziskovalno območje* z osnovno zbirko in referenčnim gradivom. Razporeditev polic s knjigami za mladinsko literaturo, ta je v osnovnošolski knjižnici še razdeljena na starostne stopnje C – cicibani, P – pionirji in M – mladina, je v prvem delu knjižnice v neposredni bližini izposojevalnega pulta. Na teh policah je tudi prostor za ljudsko slovnstvo, dramatiko in poezijo.

Vmesni prehod proti čitalniškemu delu, ta je od vrveža pri izposojevalnem pultu bolj oddaljen, je namenjen zabojčkom s slikanicami, stripom, ugankam, leposlovju v tujih jezikih ter priročni zbirki. Tu je tudi računalnik za pouk. Najbolj oddaljeni del od glavnih vhodnih vrat knjižnice je najbolj miren in tako primeren in namenjen *neformalnemu bralnemu območju*, čitalnici. Leseni stoli in mize omogočajo poljubno premikanje opreme ter oblikovanje prostora za manjše ali velike skupine, ki ga lahko uporabljamo za pouk (ure KIZ-a, nadomeščanja, izvajanja raznih dejavnosti), branje za zabavo, bralni maraton itd. V čitalniškem delu so police namenjene poučni, poljudnoznanstveni literaturi. Ta je urejena na podlagi univerzalne decimalne klasifikacije (UDK). Nekaj polic s knjigami je namenjenih tudi strokovni učiteljski literaturi in periodiki.

Omenjene smernice navajajo, da morata biti pohištvo in preostala oprema trpežna, funkcionalna, prilagodljiva, enostavna za vzdrževanje in estetska. Priporočila so bila upoštevana, tako da *notranja razporeditev in oprema omogočata hkratno potekanje različnih dejav-*

Slika 5: Zabojčki s slikanicami za najmlajše bralce

Slika 6: Leposlovje za starostno stopnjo C, P, M

nosti, da so vsi predeli med seboj povezani, ob upoštevanju, da so glasnejši ob vhodu, tihi bolj oddaljeni. (str. 117)

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2012) v členu 23 opredli, da je *za dejavnost šolske knjižnice potrebno zagotoviti naslednjo opremo: telefon, dostop do telefaksa, možnost uporabe preslikovalnega stroja, dostop do druge opreme za reproduciranje gradiva šolske knjižnice, ustrezno število multimedijskih osebnih računalnikov za delo knjižničarjev, za uporabnike pa ustrezno število računalnikov za iskanje informacij in individualno učenje, z ustrezno programsko opremo, vendar najmanj en računalnik za vsakega zaposlenega knjižničarja in najmanj en računalnik za uporabnike z dostopom do svetovnega spleta.* Za izvajanje sodobnega strokovnega dela potrebujemo računalnik z dostopom do svetovnega spleta, tiskalnik za dokumente, naš je povezan s kopirnimi stroji v upravi in zbornici, kjer je možno gradivo tudi skenirati, tiskalnik za nalepke, s katerimi se opremi knjižnično gradivo, telefon itd.

Slika 7: Poljudnoznanstvena literatura

pločevina. Edina pomanjkljivost izposojevalnega pulta je v tem, da njegovi načrtovalci niso pomislili, da so osnovnošolski uporabniki knjižnice tudi najmlajši učenci, prvošolci, ki ne vidijo in ne sežejo prek pulta. Prvotno lokacijo pulta smo nekoliko zamaknili, tako da smo lahko k pultu dodali še premični predalnik, ki je na razpolago pri izposoji za najmlajše.

Slika 9: »Izposojevalni pult« v prvem mesecu

Slika 8: Police za strokovno pedagoško literaturo

POMANJKLJIVOSTI NOVE ŠOLSKE KNJIŽNICE

Šele z začetkom rednega dela v novih prostorih se pokažejo pomanjkljivosti. Začetne težave ob vselitvi v novo šolo so se postopno uredile. Med njimi je bilo pretirano hlajenje prostorov, manjkajoča oprema je bila naknadno dostavljena, nameščen je bil tudi pravi izposojevalni pult, ki mu je manjkala še zaščitna ukrivljena

Slika 10: Novi izposojevalni pult

V knjižnici pogrešam še prostor za panoje, kjer bi obesila plakate na temo iskanja gradiv, pisanja seminarskih nalog ipd. Naknadno smo namestili stropni projektor, namesto projicirnega platna je stena pobarvana v belo barvo, tako da se lahko ure KIZ-a nemoteno izvajajo v knjižnici oz. njeni čitalnici.

Glede na to, da smo se pred selitvijo nahajali v treh med seboj ločenih stavbah, je bil temu primeren tudi obisk šolske knjižnice. Odvisen je bil predvsem od vremenskih razmer (dež in burja kot ovira in sonce kot vabilo k zunanjim aktivnostim). V novi stavbi je knjižnica v osrednjem delu dostopna vsem tako pred poukom in po njem ter v času obeh glavnih od-

Slika 11: Pouk državljsanske vzgoje in etike v čitalnici

morov (za učence prvega triletja in 4. razreda ter učence drugega in tretjega triletja).

ZADOVOLJSTVO V NOVI ŠOLSKI KNJIŽNICI

Delati v novi knjižnici je prijetno. Prostor je dobro osvetljen tudi z naravno svetlobo, barve so pomirjujoče, oprema svetla, naravni videz ji dajejo leseni zabojčki za slikanice ter lesena konstrukcija s kovinskimi policami za knjige. Oprema in prostor delujeta na zaposlene in obiskovalce pozitivno, tako da je motivacija za obisk temu primerna. Glede na lokacijo knjižnice v osrednjem delu šole sta večja tudi njen obisk in izposoja gradiv.

Oprema in prostor delujeta na zaposlene in obiskovalce pozitivno, tako da je motivacija za obisk temu primerna.

Slika 12: Police za tujejezično bralno značko

Slika 13: Priročna zbirka

Lažji je tedenski obisk prvošolcev, ki so bili v preteklosti vezani tudi na vremenske razmere. Zaradi namestitve v sosednji stavbi so se morali za obisk knjižnice preobuti in obleči. S tem so izgubili nekaj časa, ki ga lahko zdaj izkoristijo za daljši obisk knjižnice, imajo več časa za izbiro knjig ter samo izposajo.

Veliko čitalnico, ki ima računalniško podporo, velikokrat uporabljamo za izvajanje ur medpredmetnih povezav, zasedena je ob raznih dneh dejavnosti, pa tudi v času nadomeščanj ali pa jo uporabijo za individualno delo z učenci, v njej potekajo tudi učne ure z učenci tuji.

SKLEP

Selitev šole v nove prostore na novi lokaciji predstavlja pomemben korak v zgodovini lokalnega šolstva.

Učenci so veliko pridobili. Po malico in k športni vzgoji ni treba iti v sosednje stavbe. Vsi učenci imajo enake možnosti za obisk šolske knjižnice, medtem ko so v preteklosti starejši

Slika 14: Usmerjevalne table

Slika 15: Vhod v knjižnico

učenci lahko prišli v knjižnico le pred pouku ali po njem, v času glavnega odmora, ki se ni ujemal z glavnim odmorom mlajših, pa v knjižnico zaradi motenja delovnega procesa razredne stopnje niso smeli prihajati. Šolsko knjižnico je v novi šoli lahko najti, saj so informativne usmerjevalne table dobro vidne in smiselno postavljene.

Pri načrtovanju šolske knjižnice smo upoštevali tudi predlog, da se knjižnica nahaja v neposredni bližini računalniške učilnice, tako da lahko učitelji posameznih predmetnih področij kombinirajo samostojno delo učencev s klasičnimi kot tudi elektronskimi viri.

Nov prostor s funkcionalno opremo omogoča uspešno delo zaposlenim v šolski knjižnici ter vsem preostalim uporabnikom tega prostora. ●

Viri in literatura

IFLA/UNESCO-ve smernice za šolske knjižnice (2003). V: Šolska knjižnica, 13/3, 115–124.

PRAVILNIK o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2012.

Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5163> (12. 3. 2019).

Slikovno gradivo

JAVNO naročilo: Oprema za OŠ Danila Lokarja.

Tlorisi. 18. 5. 2016. Dostopno na: http://www.ajdovscina.si/javna_narocila_in_razpisi/javna_narocila/2016051811413764/tlorisi (9. 11. 2016).

Avtorica priloženih fotografij v prispevku je knjižničarka Nataša Markič.

NATAŠA MARKIČ, diplomirana geografinja in diplomirana etnologinja in kulturna antropologinja.

Zaposlena kot šolska knjižničarka na OŠ Danila Lokarja Ajdovščina.

Naslov: OŠ Danila Lokarja Ajdovščina, Cesta 5. maja 15, 5270 Ajdovščina

E-naslov: knjiznica.os-dl@guest.arnes.si

Interaktivni Prešeren v šolski knjižnici OŠ Prule

Interactive Prešeren in the School Library of the Primary School Prule

Gregor Škrlj

UDK 027.8:004

Izvleček

V prispevku je predstavljeno vsakoletno načrtovanje proslave in kulturnih dejavnosti kot podpora obeleženju kulturnega praznika v februarju. Učitelji določenih predmetov v okviru svojih ur pouka načrtujejo obravnavo Prešerna in se hkrati povežejo s knjižničarjem ter cilji, zapisanimi v programu knjižničnega informacijskega znanja. Posebej je predstavljen pouk o Francetu Prešernu na naši šoli, podrobneje pouk učencev 4. razreda v knjižnici, ob uporabi sodobnih IKT-pripomočkov. Vsako leto so učenci v osnovni šoli bolj veščji uporabe sodobnih IKT-naprav, pa vendar je treba delo z IKT osmisliti ter z uporabo obogatiti in nadgraditi pouk, branje, spoznavanje e-knjig ... S pomočjo sodobne tehnologije želimo učencem vsako šolsko leto približati tudi slovenskega pesnika Franceta Prešerna, njegovo življenje in delo.

Ključne besede

šolska knjižnica, e-branje, e-knjige, Prešeren

Keywords

school library, e-reading, e-books, Prešeren

Abstract

The article introduces the annual planning of the celebration and cultural activities on the occasion of the Slovenian national holiday in February. Teachers of certain subjects teach students attending their classes about the greatest Slovenian poet France and plan their classes in connection with the school librarian and the objectives set in the Library and Information Science programme. The article focuses particularly on the lessons about France Prešeren taught at our school, and in greater detail on fourth-grade classes at the library using modern ICT tools. With every year, our primary school students improve their ICT skills; however, the use of ICT should be applied with purpose to the classes, for example in reading and e-books, to make them more meaningful and up-to-date. Similarly, the classes on the life and work of France Prešeren are designed every year so as to include new technologies in order to make this Slovenian poet more approachable to students.

UVOD

»Šolska knjižnica je informacijsko središče šole. Na večini slovenskih šol to poslanstvo šolska knjižnica opravlja v največji možni meri in tako so šolske knjižnice in z njimi šolski knjižničarji središče informacij – tako za zbiranje kot za posredovanje. Šolski knjižničarji imamo odgovorno nalogo – učence naučiti uporabe knjižnice in jih vzgojiti v samostojne uporabnike. Upam si trditi, da je šolska knjižnica eden od pomembnejših dejavnikov na poti vsakega posameznika. V šolsko knjižnico stopi vsak učenec vsaj enkrat v času svojega šolanja in šolski knjižničarji postavljamo temelje za poznejše redne uporabnike drugih vrst knjižnic.« (Fekonja v: Posodobitve, 2014: 9). Tudi naša šolska knjižnica je središče, ki ga obišče vsak učenec šole vsaj dvakrat v šolskem letu, v času svojega šolanja. V knjižnici izvajam tudi pouk, ki se medpredmetno povezuje z različnimi predmeti in razredi. Sledimo ciljem, ki so zapisani v učnih načrtih ter programu knjižničnega informacijskega znanja.

V prispevku predstavljam pouk v šolski knjižnici, ki ga obogatimo s pomočjo različnih IKT-pripomočkov. Podrobneje bom opisal pouk o Francetu Prešernu v 4. razredu, ki ga načrtujemo za vsako šolsko leto in izvajamo kot medpredmetno povezavo slovenščine, družbe in knjižničnega informacijskega znanja (KIZ). Pri pouku dajemo velik poudarek na kombinacijo klasičnih virov z uporabo IKT-pripomočkov, s pomočjo katerih želimo učencem približati gradivo in avtorje. Pouk sovpada tudi z dnevi

Pri pouku dajemo velik poudarek na kombinacijo klasičnih virov z uporabo IKT-pripomočkov, s pomočjo katerih želimo učencem približati gradivo in avtorje.

dejavnostmi in proslavami, kar je hkrati nadgradnja obveznega pouka.

PREŠEREN NA NAŠI ŠOLI

Vsako šolsko leto v letnem delovnem načrtu načrtujemo obeležje kulturnega praznika februarja (proslave so predpisane s Pravilnikom o šolskem koledarju za osnovne šole). Oblikujemo skupino strokovnih delavcev, ki poskrbi za rdečo nit in morebitne povezave po posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih (glede na cilje pri določenih predmetih).

Tudi učitelji določenih predmetov v okviru svojih ur pouka načrtujejo obravnavo Prešerna in se hkrati povežejo s knjižničarjem ter cilji, zapisanimi v programu knjižničnega informacijskega znanja (v naslednjem poglavju bom predstavil pouk v knjižnici). Od 1. do 5. razreda učitelj, pri pouku enega od naslednjih predmetov – slovenščina, družba in glasbena ali likovna umetnost – obravnava življenje in delo Franceta Prešerna (vsako šolsko leto nastale izdelke nato uporabimo pri razstavi ter izvedbi kulturnega dne).

Od 6. do 9. razreda pa Prešerna obravnavajo pri slovenščini, saj je v učnem načrtu in berilu, ter pri drugih predmetih (zgodovini, angleščini, likovni in glasbeni umetnosti ter pri domovinski in državljski kulturi in etiki). Književno delo obravnavajo pri medpredmetnem povezovanju s šolsko knjižnico, kjer učenci uporabljajo tudi različne IKT-pripomočke za branje ter pregledovanje literature o

Slika 1: Razstave izdelkov, ki nastanejo pri pouku in dopolnjujejo kulturni praznik.

Prešernu. Devetošolci imajo celo za eno izmed obveznih branj (domače branje) knjigo Zgodbe o Prešernu avtorja Janeza Mušiča.

POUK V KNJIŽNICI

»Za vsak učni proces, klasičen ali spletni, je pomembno načrtovanje pouka, pri čemer mislimo postavljanje učnih ciljev, izbor in organizacijo vsebine in pripravo virov znanja. Pri klasičnem pouku ob stalno prisotnem učitelju cilje in vsebino pripravljamo okvirno, kar še posebej velja za organizacijo vsebine in pot do učnih ciljev.« (Rebolj, 2008: 45) Tudi pouk v knjižnici vsako leto skrbno načrtujemo (cilji so zapisani v programu za knjižnično informacijsko znanje in jih je smiselno, po oddelkih, zapisati tudi v letni pripravi, ki je del letnega delovnega načrta šole).

V nadaljevanju se osredotočam na pouk v sodelovanju z učiteljicami 4. razreda, pri katerem smo si zastavili cilje, da učenci spoznavajo delo Franceta Prešerna, doživljajo zvočnost in sporočilnost pesmi in zaznavajo rimo ter razmišljajo o pomenu kulturnega praznika.

S pomočjo spletne strani¹ sem za uvodno motivacijo izdelal interaktivni kviz, katerega vprašanja so prilagojena starosti in predznanju učencev. Vsebina in vprašanja so bili povezani s Prešernom, saj je bil kviz hkrati napoved vsebine nadaljnjega dela. Nato sva z učiteljico

učence napotila v čitalnico, kjer so bili na mizah pripravljene pripomočki za nadaljevanje. Na mizah so bili po skupinah razdeljeni listki z zapisanimi imeni učencev, ki jih je pred začetkom naključno določila aplikacija na tabličnem računalniku (Lucky Draw).

Na vsaki mizi je bilo pripravljeno tiskano gradivo o Francetu Prešernu (življenjepis, življenje in delo, različne izdaje Poezij ter slikaniške izdaje posameznih del – Povodni mož, Turjaška Rozamunda ...), zvočno gradivo (CD-plošče z uglasbitvijo Poezij), videogradivo (DVD-plošče z videoposnetki o Prešernu), e-bralniki in tablični računalniki z naloženimi Poezijami ter računalnik, kjer so bili v spletnem brskalniku odprti trije zavijki z določenimi stranmi (<http://www.preseren.net/>, <http://www.slovenska-biografija.si/>, <http://www.dedi.si/>), ki so bile v nadaljevanju pomembne za reševanje učnih listov.

Učni listi, ki so bili del projektne naloge, so bili sestavljeni glede na cilje, ki jih morajo učenci usvojiti. Za uspešno reševanje učnih listov so morali uporabiti vire, ki so jim bili dani na razpolago. Vse odgovore so lahko poiskali z danimi viri, a kljub temu so vmes spraševali, ali bi lahko uporabili Wikipedijo ali Google.

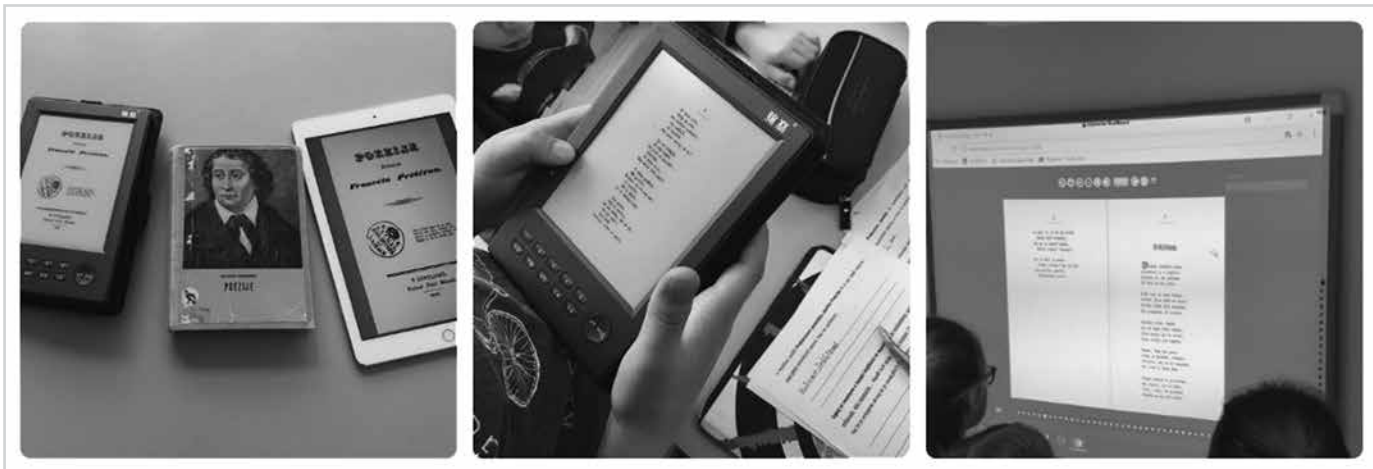
Ob spremljanju njihovega dela sva z učiteljico opazila, da so najraje uporabljali interaktivno gradivo – listanje virtualne knjige v brskalniku računalnika, listanje e-knjige na e-bralniku (zaslon na dotik) ter uporaba e-knjige na tabličnem računalniku.

Vsebina in vprašanja so bili povezani s Prešernom, saj je bil kviz hkrati napoved vsebine nadaljnjega dela.

¹ Odlična spletna stran za pripravo kvizov: <https://www.onlinequizcreator.com>.

Slika 2: Prva slika prikazuje uvodni spletni kviz, ki so ga reševali učenci. Naslednji dve sliki prikazujeta pripravljeno gradivo na mizah.

Slika 3: Slike prikazujejo, kako so učenci primerjali in brali Poezije v tiskani izdaji in e-knjigi, naloženi na i-tabli, tabličnem računalniku in e-bralniku.

SKLEP

Prispevek predstavlja primer dobre prakse, ko se medpredmetno povežejo predmeti in šolska knjižnica, kjer učenci doživijo interaktivnost pouka. Z malo iznajdljivosti ter IKT-opreme se da učencem v današnjih časih približati pesnika, kot je Prešeren.

Z uporabo IKT-pripomočkov učenci bolj z zanimanjem spremljajo pouk in brskajo za podatki, iščejo rešitve na zastavljene naloge. Kot se je izkazalo, so zelo večji iskalnih prijemov na IKT-napravah in so hitreje prišli do odgo-

vorov kot v tiskanih knjigah (za primer naj navedem iskanje podatkov o življenju Prešerna, ki so jih hitreje našli na spletnih straneh z ukaznimi prijemi iskanja besed po straneh; v knjigah pa so se z brskanjem in listanjem precej izgubljali).

Ob pisanju evalvacij po opravljenih urah pouka smo z učitelji vsa leta ugotavljali, da je pomembno, da učenci najdejo notranjo motivacijo za branje slovenskih pesnikov ter bogatijo bralne izkušnje. Pri tem je izjemno pomembna izvedba pouka v dobro opremljeni in založeni šolski knjižnici. ●

Viri in literatura

- Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje* (2014). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ABAUB00N/e946cb25-a2e9-4845-a248-cd7ec5f22e8c/PDF> (3. 1. 2019).
- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (2012). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11347> (3. 1. 2019).
- Rebolj, V. (2008). *E-izobraževanje: skozi očala pedagogike in didaktike*. Radovljica: Didakta.

- Sušec, Z. (2005). *Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo
- Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina* (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf (3. 1. 2019).

GREGOR ŠKRLJ, univ. dipl. bibl., je zaposlen kot knjižničar na Osnovni šoli Prule v Ljubljani.
Naslov: OŠ Prule, Prule 13, 1000 Ljubljana
E-naslov: gregor.skrlj@guest.arnes.si

PRILOGA: UČNI LIST - 1. SKUPINA (4. razred)

Navodilo: Dobro si oglej gradiva, ki so na mizi. Natančno preberi vprašanja in zapiši pravilne odgovore. V skupini sodelujte. Če bo kakšno vprašanje, za pomoč prosi učiteljico ali knjižničarja.

1. V spomin na katerega, leta 1849 umrlega, pesnika obeležujemo praznik 8. februarja?

2. Pred šolsko knjižnico in v njej si oglej razstavo. Kaj prikazuje? Napiši svoje vtise o razstavi. Odgovore napiši v celih povedih.

3. Na mizi poišči pesniško zbirko Poezije in iz nje izpiši naslove vsaj šestih pesmi. Pazi na začetnice.

4. Na ovoju CD-ja preveri in pravilno poveži naslov pesmi z izvajalcem (Poezije II).

1) Kdor jih bere ...	A) Uroš Smolej
2) Apel podoba ...	B) Aleš Valič
3) Zvezdogledam	C) Pavle Ravnohrib
4) O Vrba! ...	D) Boris Kralj
5) Dve sestri ...	E) Stane Sever

5. Na mizi je knjiga Turjaška Rozamunda. Katerega leta je izšla? _____

6. S pomočjo razpoložljivih spletnih virov dopolni besedilo v nadaljevanju.

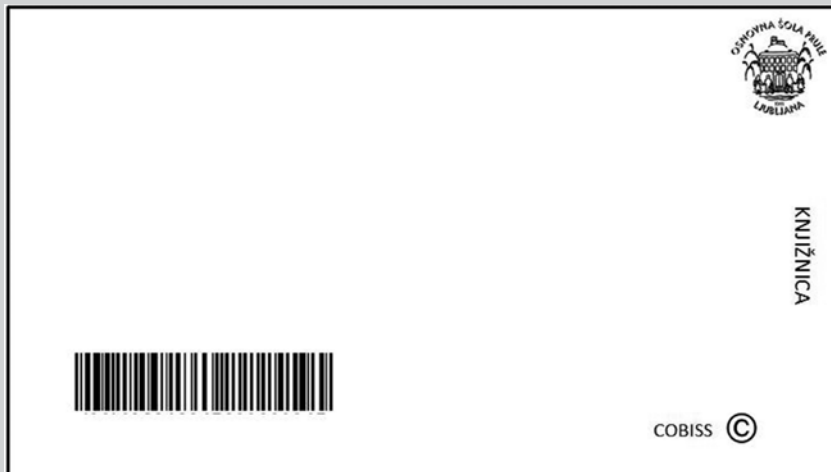
Pesnik je bil _____ otrok v družini. France se je najprej šolal pri stricu na _____, nekaj let je hodil v šolo v _____, osnovno šolo, gimnazijo in licej pa je končal v _____. Leta 1821 je šel študirat na _____, kjer je leta 1828 zaključil študij prava. Eden od dveh njegovih najboljših prijateljev je bil _____. Ob prijateljevi smrti je spesnil pesem _____ pri _____.

7. Kdo je bila njegova neuslišana ljubezen in muza? _____

8. Za himno Republike Slovenije je bila izbrana _____ kitica Prešernove pesmi _____.

9. S pomočjo tablice preglej Poezije. Kako je naslov pesmi, ki jo najdeš na strani 17? _____

10. Dopolni manjkajoče oznake na knjižnični nalepki.

Beremo stripe za domače branje

Reading Comic Books for Required Reading

Urška Jesenko

UDK 027.8:82(02.053.2)

Izveček

Prispevek predstavlja primer medpredmetnega povezovanja knjižničnega informacijskega znanja (KIZ) z domačim branjem v 6. razredu osnovne šole. Ponuja eno izmed možnosti, kako učenci v šolski knjižnici spoznavajo strip in njegove lastnosti. Učna ura temelji na sodelovalnem delu v skupinah. Vključuje nekatere bralne učne strategije in elemente formativnega spremljanja. Učenci se nato v risanju stripa preizkusijo tudi sami, pri čemer so morajo upoštevati pridobljeno znanje o stripu.

Ključne besede

šolska knjižnica, knjižnično informacijsko znanje, slovenščina, domače branje, strip, medpredmetno povezovanje, formativno spremljanje

Keywords

school library, Library and Information Science, Slovenian language, required reading, comic book, cross-curricular integration, formative assessment

Abstract

The article presents an example of cross-curricular integration of Library and Information Science with required reading in the 6th grade as one of the ways students can become acquainted with the comic book and its characteristics in the school library. The learning lesson is based on cooperative group work. It includes certain reading and learning strategies as well as elements of formative assessment. In the end, the students were required to draw a comic book themselves utilizing the newly acquired knowledge about comic books.

UVOD

V naši šolski knjižnici opažamo, da učenci, predvsem fantje, v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju zelo radi prebirajo stripe. Najraje si izposojajo stripe Mikija Mustra, sledijo pa še dogodivščine Tintina, Asterixa in Garfielda. V knjižnici imamo prav poseben stripovski kotiček, ki vabi k branju in izposoji različnih stripov.

Včasih je strip veljal za manj vredno literaturo, stroka pa mu ni pripisovala nobene literarne vrednosti. Branje stripov je bilo takrat stvar okusa, danes pa je povsem drugače, saj jih stroka vključuje v izobraževalne procese. Kakovostnemu stripu priznava vrednost in ga vključuje v učni načrt slovenščine. Tako stripi predstavljajo literaturo za mlade, ki je vredna branja (nekateri so po izboru Mestne knjižnice Ljubljana dobili znak zlata hruška). Najdemo jih tudi na priporočilnih seznamih za bralno značko.

Da bi učence, ki radi berejo, predvsem pa tiste, ki ne izražajo interesa za branje, motivirali za branje obveznega domačega branja, sva z učiteljico slovenščine v 6. razredu dobili idejo, da bi v domače branje vključili tudi strip. Za domače branje so tako morali prebrati pesniško zbirko, Vrane (Ervin Fritz) ali Ta roža je zate (Dane Zajc) in strip iz zbirke Tintin in njegove pustolovščine ali Asterixa. Obe deli so morali med seboj nato primerjati. Pesem iz pesniške zbirke (po svojem izboru) in njene junake so morali predstaviti v obliki stripa, zato sva se odločili, da pred branjem obeh knjig najprej izvedeva medpredmetno povezavo KIZ-a s slovenščino, da učenci spoznajo značilnosti stripa.

UČNA PRIPRAVA

Učna enota: Leposlovno gradivo – Strip

Učni cilji:

Učenci:

- berejo in razčlenjujejo umetnostna in ne-umetnostna besedila,
- razvijajo ustvarjalnost in domišljijo,
- usvojijo pojem strip,
- uživajo se v svet risanih junakov,
- spoznajo nastanek, razvoj in vrednost stripa,

- ustvarjajo in poustvarjajo strip, pri čemer upoštevajo njegova izrazna sredstva,
- znajo povezati sliko in besedilo,
- samostojno in s pomočjo iščejo literaturo na policah v šolski knjižnici,
- se znajdejo v knjižničnem prostoru,
- doživijo strip kot motivacijo za branje in aktivno preživljanje prostega časa.

Učne oblike: frontalna, individualno delo, delo v skupini

Učne metode: razlaga, pogovor, prikazovanje, delo z besedilom, branje, pisanje, poslušanje, opazovanje, poročanje, demonstracija

Učne strategije: sodelovalno učenje, iskanje bistva, oblikovanje zapisov, oblikovanje miselnega vzorca, branje besedila

Učna sredstva in pripomočki: zvezek, svinčnik, delovni listi, knjižno gradivo (odlomki iz različnih stripov)

Ključne besede/novi pojmi: strip, oblaček, uokvirjene risbe, pasica, kader, simboli, junaki, realistična in karikirana risba

Medpredmetne in kroskurikularne povezave: slovenščina

Razred: 6. a in 6. b

Trajanje: 2 učni uri

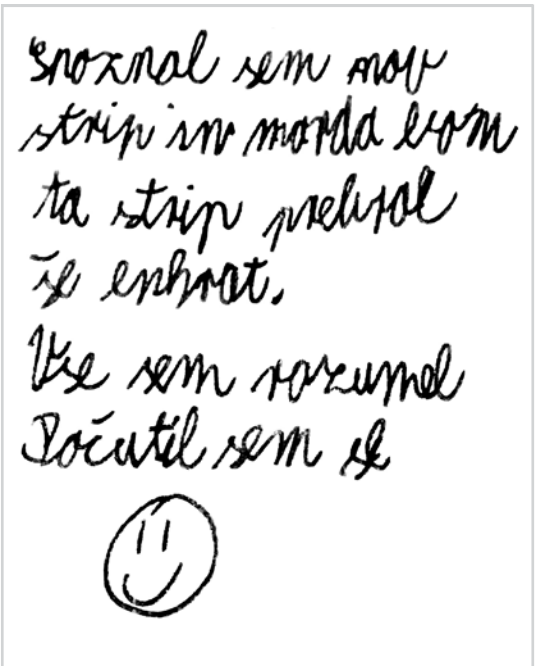
POTEK UČNE URE

V uvodnem delu učne ure sem učence skozi igro usmerila, da so se razporedili v skupine. Vsak je iz vrečke izvlekel listek, na katerem je bila zapisana številka. Tako je nastalo šest naključnih skupin s po štirimi učenci. Ena skupina je bila nato izžrebana, da je odšla iz knjižnice in dobila nalogo, da morajo štiri povedi, napisane na listu, ponazoriti s pantomimo (primer: Otroci igrajo košarko na igrišču. Eden izmed njih pade in si pri tem zvije gleženj. Prijatelji mu pomagajo. Po telefonu pokličejo njegove starše.). Po kratkem dogovarjanju so učenci pokazali gibanje, drugi otroci pa so ugibali. Na koncu so prebrali, kakšno nalogo so imeli.

Sledil je pogovor o tem, da za sporočanje učenci niso uporabili besed (govora), ampak gibanje in obrazno mimiko, s katero so izražali

veselje, strah, bolečino. Vse to je preostalim pomagalo prepoznati, kaj so predstavljali. Ugotovili smo, da risbo in malo napisanega besedila najdemo tudi v stripu. Nato smo se sprehodili po naši knjižnici in skupaj ponovili postavitve in oznake gradiva. Poiskali smo polico z oznako STRIPI, kjer sem jim pokazala nekaj različnih stripov. Spoznali smo njihove glavne ustvarjalce (npr. Miki Muster, Marjan Manček, Hergé, René Goscinny idr.).

Ker učenci radi prebirajo stripe in so med njimi zelo priljubljeni, sem skušala njihovo predznanje ugotoviti s pomočjo formativnega spremljanja, pri čemer smo uporabili bralno strategijo VŽN. Vsak učenec je v zvezek v preglednico zapisal, kaj že ve o stripu in kaj si želi še izvedeti. Tretji stolpec preglednice (kaj se je novega naučil o stripu) so pustili prazen in so ga izpolnili šele po branju stripa za domače branje.

Slika 2: Primer izstopnega listka

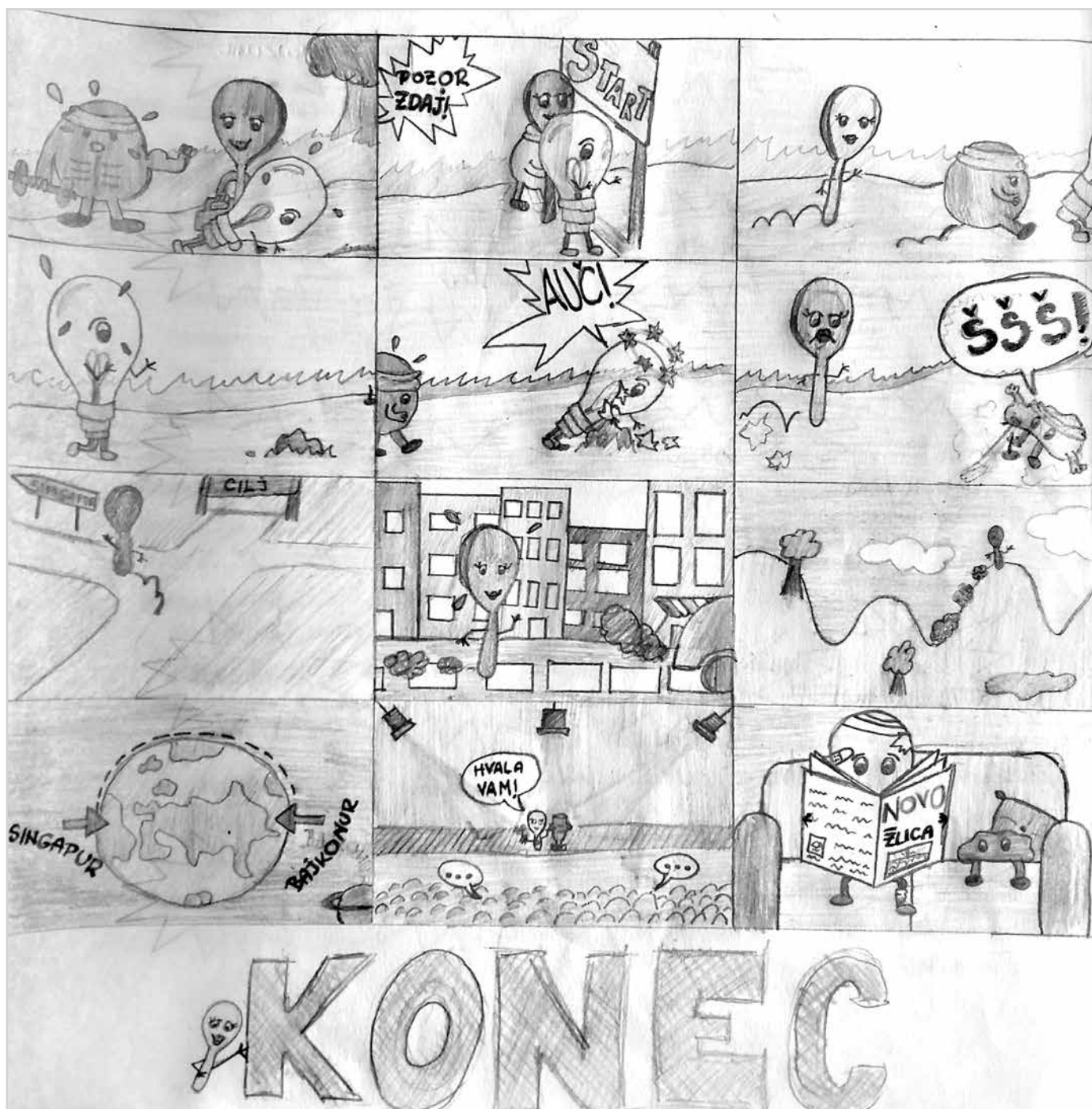
Slika 1: Delo v skupinah

V nadaljevanju sem jim predstavila potek zastavljene blok ure. Vsaka skupina je prejela v naprej pripravljene fotokopije odlomkov iz različnih stripov (enakih knjig za celo skupino nimamo), navodila na delovnem listu in načrt dela v skupini (glej Prilogo 1).

Sledilo je skupinsko delo učencev. Naloge na delovnem listu so jih vodile od samostojnega

branja odlomka iz stripa, pogovora in odgovaranja na zastavljena vprašanja do oblikovanja miselnega vzorca (slika 1). Sledila je predstavitev skupinskega dela. Skupine, ki so poslušale, so si lahko tudi kaj dopisale.

Ob koncu našega druženja ob stripih sem uporabila še en element formativnega spremljanja, in sicer povratno informacijo učiteljici in

Slika 3: Primer izdelanega stripa

knjižničarki, ki so jo zapisali na listke. Zapisali so, kaj so se novega naučili o stripu, česa niso dobro razumeli in kako so se počutili pri pouku v šolski knjižnici (slika 2).

SKLEP

Po izvedenih urah je sledila evalvacija dela, pri kateri sva z učiteljico spoznali, da so bili zastavljeni cilji doseženi. Učenci so bili motivirani za delo in so si medsebojno pomagali, kljub temu da so bili v skupine razdeljeni naključno. Pri urah je bilo razvidno, da stripe radi berejo,

o njih vedo že veliko in jih imajo zelo radi, predvsem zaradi kratkega besedila in razgibanih slik.

Ure o stripu izvajamo že peto leto zapored v 6. razredu (pred tem v 4. razredu) in sem z njimi zelo zadovoljna, saj sem na podlagi izstopnih listkov ob koncu ure dobila občutek, da so učenci pri njih uživali, se nekaj novega naučili in tudi poglobili svoj bralni interes. Tudi stripi, ki so jih narisali na podlagi izbranih pesmi, so bili odlični (slika 3) in so zajeli znanje, ki so ga pridobili pri urah KIZ-a. ●

Viri

Holcar Brunauer, A. et al. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Horjak, C., Rudl, M., Lotrič, M. (2008). *Najmanjša velika enciklopedija stripa: Ciciban in Stripburgerjeva akademija predstavlja strip dr. Horowitza*. (2. samostojna izd.). Ljubljana: Ciciban.

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: [http://www.zrss.si/pdf/080711123601_1-k-knjiznic-](http://www.zrss.si/pdf/080711123601_1-k-knjiznic-no_infomacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf)

[no_infomacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf](http://www.zrss.si/pdf/080711123601_1-k-knjiznic-no_infomacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf) (23. 11. 2018).

McCloud, S. (2011). *Kako razumeti strip: o nevidni umetnosti*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Pečjak, S., Gradišar, A. (2012). *Bralne učne strategije*. (2., razširjena in dopolnjena izd.). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Učni načrt: Program osnovna šola. Slovenščina (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 10. 12. 2018 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf.

URŠKA JESENKO, prof. zgod. in univ. dipl. bibl., knjižničarka in prof. zgodovine na Osnovni šoli Log – Dragomer

Naslov: Osnovna šola Log – Dragomer, Šolska ulica 1, 1351 Brezovica pri Ljubljani

E-naslov: urska.jesenko@guest.arnes.si

PRILOGA 1

NAČRT DELA V SKUPINI – 6. razred

Člani skupine: _____

Tema: _____

Naš cilj: _____

Vodja skupine: _____

Zapisovalec miselnega vzorca: _____

Poročevalec: _____

Časomerilec: _____

NAVODILA ZA DELO V SKUPINI

1. V skupini najprej določite in izpolnite Načrt dela v skupini.
2. Za uspešno delo sledite korakom. Časa imate 30 minut.
3. Vsak zase prebere odlomek iz stripa, ki je pred vami. Pri tem si dobro oglejte naslov stripa, ilustracije, avtorja, ilustratorja, posebnosti in se o tem pogovorite.
4. Skupaj odgovorite na spodaj navedena vprašanja.
5. Oblikujte miselni vzorec, na katerem boste povzeli: ime in priimek avtorja, naslov stripa, značilnosti stripa (vrsta stripa, vrste oblačkov, kako so narisane osebe, kako so narisane sličice, kako sta pojasnjena kraj in čas dogajanja, kako so označeni različni zvoki in občutki).
6. Pripravite se na poročanje.

ZNAČILNOSTI STRIPA

1. Kaj je strip?
2. Kakšne vrste strip je strip iz prebranega odlomka?

a) komični strip	č) detektivski strip
b) živalski strip	d) znanstveno-fantastični strip
c) pustolovski strip	e) mladostniški strip
3. Kako je zapisano besedilo in kje?
4. Kako so narisane sličice?
5. Kako je prikazana zgodba?
6. Nariši različne oblačke.
7. Ali so osebe zlahka prepoznavne? Ali so na vseh sličicah narisane tako, da so si ves čas podobne? Utemelji.
8. Kako sta pojasnjena kraj in čas dogajanja?
9. Prebrani odlomek je ... realističen/karikiran strip (svoj izbor utemelji).
10. Kaj avtor uporabi namesto napisane besede?
11. Kako so označeni kričanje, vzkliki, zvoki, ropoti ...?
12. Kako so označeni jeza, mraz, strah?

Ivan v knjižnici Šolskega centra Celje

Ivan Cankar in the School Centre Celje Library

STROKA in PRAKSA

Nevenka Poteko

UDK 027.8(497.4Celje)

Izvleček

Leta 2018 obeležujemo 100. obletnico smrti Ivana Cankarja. V knjižnici Šolskega centra Celje so bile ob tem jubileju organizirane različne aktivnosti pod okriljem projekta Objem v organizaciji Gimnazije Lava in šolske knjižnice. Dve uri sta bili namenjeni igranju družabne igre *Klanec*, kjer so dijaki na zanimiv način preverjali, kako dobro poznajo Cankarja, in obogatili svoje vedenje z novimi informacijami. V nadaljevanju so dijaki in učitelji prisluhnili glasnemu branju *Skodelice kave* v slovenskem jeziku in angleškem prevodu ter odlomkom iz drugih njegovih del. Z izvajanjem ur KIZ-a (umeščeno v OIV) Cankarjeva *Skodelica kave* in Virtualna knjižnica Slovenije so dijaki 1. letnika gimnazijskega programa aplikacijo mCOBISS spretno uporabljali za iskanje informacij in rešitev izpolnjevanke o največjem slovenskem pisatelju. Interpretaciji črtice *Skodelica kave* iz knjige Boštjana Gorenca *Slovenski klasiki 1* pa so pripisali nov pomen. Pri uri so bili aktivni. Vloga knjižničarke je bila večinoma usmerjevalna. Dijaki so izkazali naklonjenost izvedeni uri, sodelovanju in skupinskemu delu.

Ključne besede

Ivan Cankar, Skodelica kave, mCOBISS

Keywords

Ivan Cankar, *A Cup of Coffee*, mCOBISS

Abstract

2018 was the year marking the 100th anniversary of the death of Ivan Cankar and on this occasion, the *School Centre Celje* (Gimnazija Lava, the school library and the project Objem) organized numerous activities taking place in the school library. The students played a board game called *Klanec* (The Hill), named after one of Cankar's most famous novels, in order to test and further their knowledge of Ivan Cankar. A reading of the short story *A Cup of Coffee* was organized in Slovenian and English for both students and teachers, as well as readings of other works written by Cankar. Using mCOBISS, first-year students attempted to find the necessary data for solving a crossword puzzle about Cankar. They also found a new meaning of the visual interpretation of *A Cup of Coffee* from *Slovenski klasiki 1* written by Boštjan Gorenc Pižama. They were active and showed a lot of interest, especially in group work, while the librarian's role was mostly to guide them.

Obeležitev 100. obletnice smrti Ivana Cankarja so v knjižnici na Šolskem centru Celje zaznamovale različne aktivnosti.

Če je posameznik dovolj motiviran in primerno sproti in namensko zbira informacije o svoji pedagoški dejavnosti od dijakov in drugih virov, je mogoče kaj ukreniti in spremeniti.

UVOD

V šolski knjižnici je poleg medpredmetnega sodelovanja načrtovano tudi samostojno izvajanje bibliopedagoških ur (Kurikul ..., 2008), ki jih izvajajo knjižničarji samostojno in so namenjene predstavljanju novosti, motivaciji za branje in preverjanju ter utrjevanju podanih vsebin.

Obeležitev 100. obletnice smrti Ivana Cankarja so v knjižnici na Šolskem centru Celje zaznamovale različne aktivnosti. Razstave, družabne igre in glasno branje Cankarjevih del. Klanec je družabna igra, s katero so dijaki preverjali, kako dobro poznajo Cankarja, in pridobivali nova znanja. Skupine dijakov in učitelji so prisluhnili Skodelici kave, ki sta jo v slovenskem jeziku in angleškem prevodu prebrali učiteljici. Odlomke drugih njegovih del so poleg učiteljic glasno brali tudi dijaki. Izvedene dejavnosti smo izvajali v okviru projekta Objem v organizaciji Gimnazije Lava in šolske knjižnice. Ob tej priložnosti se je knjižničarjem porodila ideja za izvedbo ure Cankarjeva Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije, ki ni bila načrtovana z LDN. Je nadaljevanje načrtovane ure mCOBISS, ki jo izvajamo že nekaj let. Nenehno se spreminja, dopolnjuje in vzpodbuja dijake k uporabi aplikacije. Dijaki v današnjem času so spretni pri iskanju informacij s pomočjo sodobne tehnologije. Če upoštevamo ta dejavnik, je pouk zanimivejši in zahteva aktivnost dijakov.

V uvodnem delu so dijaki Cankarjevi črtici Skodelica kave (zapisani čustvenčki) v skupinah pripisali besedilo. V nadaljevanju ure so na temelju bibliografskih podatkov in z aplikacijo mCOBISS reševali izpolnjevanke. Gesla (vzporedni naslov nagrajene izvirne slovenske slikanice) ni bilo mogoče uganiti takoj. Reševanje je predstavljalo izziv in bogatilo znanje dijakov. Povratno informacijo o izpeljani uri in uporabi aplikacije so zabeležili na priloženi obrazec.

NAČRTOVANJE URE

Pri načrtovanju ure je bila pozornost usmerjena na samostojno delo dijakov, na pričakovanja, kaj bodo zmožni narediti, kaj naj bi si zapomnili, kaj razumeli, znali uporabiti v praksi, povezati. Gre za razmislek o ciljnih in o tem, kako naj poteka ura, katere naj bodo aktivnosti dijakov, da bodo dosegli zastavljene cilje. Uvod je

pomemben del vsake ure in vodi do osrednjega dela. Ključno je pridobiti pozornost dijakov in napovedati, zakaj je vsebina pomembna, kaj bodo imeli od tega, ter to povezati z napovedjo oz. ciljem enote. Omeniti je treba navezavo na že obravnavano snov. Glede na spoznanja o uspešnem učenju je pomembno, da dijake vzpodbudimo, da to, kar že vedo, priključijo v spomin in to izrazijo. Osrednji del ure je najobširnejši in različno strukturiran. Posreduje novo snov, predstavi problem in možne pristope k reševanju. Priprava je zahtevnejša, ura za dijake pa dinamična in motivirajoča. Od knjižničarja izvedba zahteva določeno mero ustvarjalnosti. Ker je ura zastavljena tako, da se zaključi s preverjanjem, lahko dijakom ponudimo dodatno razlago, če se izkaže, da jo potrebujejo. Zaključni del je namenjen povzemanju bistva v nekaj kratkih povedih. (Marentič - Požarnik B., Lavrič A., 2011: 42–49).

Aktivnosti po končani uri je smiselno evalvirati in na podlagi ugotovitev vpeljati izboljšave. Evalvacija v izobraževanju je sistematična uporaba metod, s katerimi presojamo različne vidike izobraževalnega procesa. Sodelovanje pri njej poteka vsakokrat, ko presojamo pravilnost delovanja ali napredovanja v začrtani smeri (Bregar, Zagmajster in Radovan, 2010: 276–281).

Če je posameznik dovolj motiviran in primerno sproti in namensko zbira informacije o svoji pedagoški dejavnosti od dijakov in drugih virov, je mogoče kaj ukreniti in spremeniti. Informacije je moč pridobiti na naslednje načine:

- opazovanje dijakov: vedenje pri uri, disciplina, komunikacija,
- analiza izdelkov, odgovorov na vprašanja,
- mnenja dijakov, pridobljena na različne načine (povratna informacija o izpeljani uri, ankete, neformalna mnenja, diskusije),
- mnenja kolegov, praktikantov (ki občasno prisostvujejo uram, predstavitev e-prosojnic, priprave, gradiva itd.) (Marentič - Požarnik B., Lavrič A., 2011: 123–124).

POTEK DELA

Interpretaciji Skodelice kave, v kateri je Boštjan Gorenc SMS-pogovor med materjo in Ivanom zapisal s čustvenčki (ang. *emoji*), so dijaki v

Vloga knjižničarke je bila ob reševanju izpolnjevanke dijakov usmerjevalna.

skupinah po štiri pripisali besedilo. V spomin so si priklicali Cankarjevo črtico in uporabili svojo ustvarjalnost. Za debato in zapis so imeli deset minut. Skupinsko delo je bilo živahno in glasno. Izmenjali so mnenja, jih usklajevali in prelili v besedah in povedih na učni list. Pri prvem izvajanju ure so predstavniki skupin svoje zapise prebrali sošolcem, v naslednjih izvajanjih pa so zapise predstavili na panoju.

Nadaljevali so z reševanjem izpolnjevanke. Če na mobilnih telefonih še niso imeli nameščene aplikacije mCOBISS, so jo namestili. Imeli so prost dostop do Wi-Fi-povezave. Vsak dijak je imel svojo izpolnjevanke. Pripravljene so bile tri različice, ki so imele isto geslo. Dijaki so bili spretni pri uporabi telefona in motivirani za reševanje, ker niso mogli takoj odkriti gesla. Posamezniki so imeli težave, ker niso dobro prebrali navodil, niso znali pravilno uporabiti bibliografskih podatkov za iskalno zahtevo, niso znali izbrati ustrezne informacije med več zadetki. Nekateri so izrazili dvom o pravilnosti svojih rešitev oz. o pravilno sestavljeni izpolnjevanke, ker niso pričakovali gesla v angleškem jeziku. Vloga knjižničarke je bila v tem primeru usmerjevalna. Za reševanje so imeli 20–25 minut. Po končanem reševanju so prisluhnili kratki predstavitvi knjige, ki je predstavljala geslo izpolnjevanke A CUP OF COFFEE in je vzporedni naslov slikanice Skodelica kave, ki ima ob slovenskem jeziku tudi angleški prevod. Ilustriral jo je Peter Škerl, slikanica pa je prejemnica nagrade Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico. Prejeli so še povabilo na razstavo Cankarjevih del. Razstavljeni so bile novosti leta 2018 in dela priznanih slovenskih avtorjev, ki so Cankarjeva dela spisali po svoje, da bi mlade pritegnili k branju.

Pri prvi izpeljani uri je zmanjkalo časa za povratno informacijo. Pri preostalih izvedbah so zaradi sprememb v načrtovanju dijaki imeli dovolj časa, da so na priloženi obrazec napisali svoje vtise.

Po vsaki izvedeni uri so bila zastavljena vprašanja:

- Kakšno je bilo vedenje dijakov pri uri?
- Kako je potekala komunikacija?
- Ali so razlike v disciplini pri skupinskem in pri individualnem delu?
- Kako so dijaki reševali in rešili izpolnjevanke?

- Kakšna je povratna informacij dijakov na priloženem obrazcu?

Ure so bile izpeljane v vseh oddelkih 1. letnika gimnazijskega programa. Pri pouku je bilo prisotnih 98 dijakov. V posameznem razredu od 24 do 30. Dinamika, komunikacija in vedenje so bili v vsakem razredu nekoliko drugačni. Pričakovanja, da bodo ure bolje izpeljane v oddelkih z manj dijaki, se niso potrdila. Skupinsko delo je bilo živahno in glasno, občasno hrupno. Pri individualnem delu ni bilo težav z disciplino. Večina dijakov, to je 90 %, je rešila izpolnjevanke.

EVALVACIJA

Povratno informacijo o izpeljani uri je zapisalo 70 dijakov.

Kaj vam je bilo pri delu v skupini všeč in kaj ne?

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite enega izmed predlaganih čustvenih znakov:

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite:	Znanje:	Sodelovanje:	Disciplina:	Izvirnost:
☺	37	62	44	49
☹	29	6	24	20
☹	4	2	2	1

Kot prikazuje tabela, je bilo dijakom najbolj všeč sodelovanje v skupini, saj jih je kar 88 % izbralo zadovoljni čustvenček. 70 % jih je pozitivno ocenilo izvirnost, disciplino 63 %, najmanj zadovoljnih čustvenčkov pa so namenili znanju, čeprav je ta znak s 53 % še vedno prevladoval.

Kaj so pri uri dijaki pohvalili?

Pohvalili so pozitiven odnos do skupinskega dela. 34 % dijakov je izrazilo zadovoljstvo nad skupinskim delom, sodelovanjem, raziskovanjem, zanimivostjo ure in poučnostjo. 13 % dijakov ni odgovorilo. Vse je bilo všeč 10 %. Enak rezultat, torej 10 %, je dobila izvirnost. 8 % jih je pohvalilo sebe, 6 % sošolce, 3 % izpolnjevanke, 3 % uro s telefonom, 3 % dobro pripravljeno uro, 3 % knjižničarko, 3 % nove informacije o Cankarju, 3 % Wi-Fi-geslo, 1 % uro, ki je boljše od »navadne« slovenščine.

Kaj bi pri uri lahko naredili drugače, bolje?

37 % dijakov ni odgovorilo. 24 % dijakov je napisalo nič. Vse je bilo vseh 13 %. 9 % dijakov je napisalo, da bi želeli delo v paru in več skupinskega dela. Drugi odgovori so bili: več tišine 7 %, drugačne naloge (lažje in zanimivejše) 6 %, predčasen odhod domov 1 %, hitreje bi lahko naredili 1 %, izpolnila liste 1 % .

Ali imaš namen v bodoče uporabljati aplikacijo mCOBISS?

87 % jih je odgovorilo, da bodo uporabljali aplikacijo. 6 % jih ne bo, 4 % mogoče, 2 % nista odgovorila.

Po prvi izvedeni uri so bile uvedene spremembe. Zadevale so drugačno predstavitev skupinskega dela in dovolj časa za povratno informacijo o izpeljani uri.

SKLEPNE MISLI

Že v uvodnem delu so dijaki v pogovoru menili, da Ivana Cankarja ne poznajo dovolj. Svoj pogled na Cankarja in vedenje o njem so še

pisno izrazili tako, da so ravno znanje postavili na zadnje mesto v evalvaciji. Tudi pri sami izpolnjevanke niso vedno uspeli priklicati in uporabiti informacij, ki so jih verjetno že prejeli. So jih pa znali poiskati na spletu in spretno so uporabljali aplikacijo mCOBISS za razrešitev izpolnjevanke. Skupinsko delo jim je bilo všeč. Želeli bi ga več. Še vedno pa v skupini, kjer naloge niso točno določene, ne sodelujejo vsi. Načrtovanje različnih verzij izpolnjevanke in gesla, ki ga ni mogoče takoj uganiti, jih je motiviralo za reševanje. Vloga knjižničarke je bila spremljevalna in v manjšem deležu usmerjevalna. Aktivnosti dijakov, rešene izpolnjevanke in povratne informacije o izpeljani uri so sledile zastavljenim ciljem. Z določenimi spremembami, z medpredmetnimi povezavami in LDN bi lahko ure izvedli pri slovenščini. Ker je Filozofska fakulteta 2018 izdala Antologijo literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike, bi izvedba lahko potekala še pri angleščini, nemščini, francoščini in španščini. Tako bi dijakom omogočili sproščene ure ponavljanja, utrjevanja in usvajanja nove snovi. Spodbujali bi jih k branju in raziskovanju. ●

Viri in literatura

Cankar, I. (2018). *Antologija literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike: projekt Svetovni dnevi Ivana Cankarja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Cankar, I. (2018). *Skodelica kave*. Ljubljana: Miš.

Gorec, B. (2015). *Slolvenski klasiki 1: [zgodbe iz doline Netflorjanske]*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Klanec [Garnitura]: družabna igra o Ivanu Cankarju: učni pripomoček. (2018). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija (2008).

Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf. (14. 1. 2019).

Marentič - Požarnik, B., Lavrič, A. (2011). *Predavanja kot komunikacija: kako motivirati in aktivirati študente*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/eizobrazevanje/ucne_enote/Osnove_e-izobrazevanja621.pdf. (27. 1. 2019).

mCOBISS Virtualna knjižnica Slovenije na mobilnih napravah. Dostopno na: <https://m.cobiss.si/opis.html> (14. 1. 2019).

Škodnik, R. (2016). Vrstniška povratna informacija o skupinskem delu. V: *Formativno spremljanje v podporo učenju: priručnik za učitelje in strokovne delavce: Povratna informacija*. Zv. [3], (str. 23).

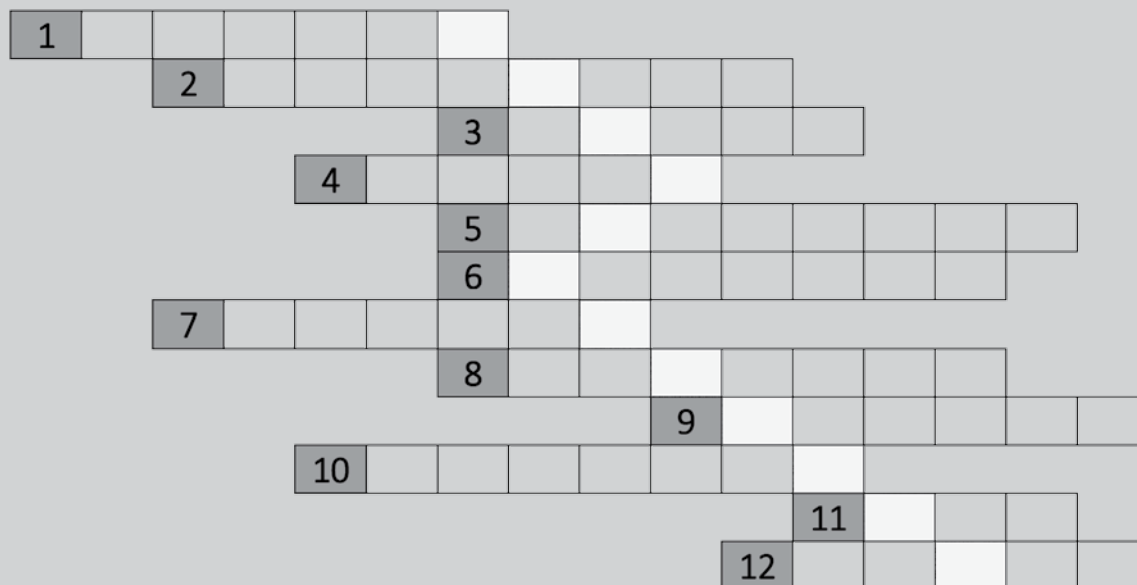
Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

NEVENKA POTEKO, knjižničarka, vodja knjižnice v Šolskem centru Celje
Naslov: Šolski center Celje, Pot na Lavo 22, 3000 Celje
E-naslov: nevenka.poteko@sc-celje.si

PRILOGA 1: Izpolnjevanje

Izpolni!

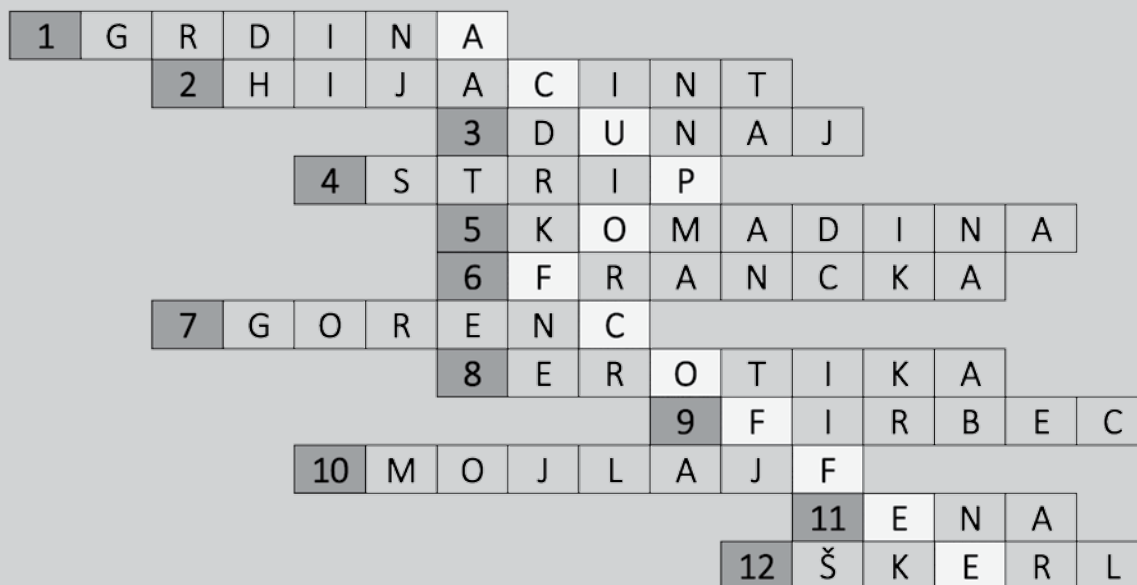
Odgovore na izpolnjevanke (1, 2, 4, 5, 7, 10, 11 in 12) poišči z uporabo aplikacije mCOBISS!

1. Priimek avtorja, ki je napisal biografijo **Ivan Cankar: portret genija**.
2. Ime prevajalca Šalice kave, ki je izšla leta 1948.
3. Ime mesta, kjer je Cankar študiral tehniko.
4. Vrsta knjige **Hlapci: ko angeli omagajo: po motivih drame Hlapci Ivana Cankarja**.
5. Risarka knjige **Moj lajf**, Škratelj, 2017.
6. Kdo v romanu **Na klancu** teče za vozom?
7. Priimek avtorja knjige **Slovenski klasiki 1**.
8. Naslov pesniške zbirke, ki so jo zaradi neprimerne tematike uničili. Škof Jeglič je ukazal pokupiti in sežgati 700 izvodov.
9. Kako je bilo ime Cankarjevemu psu, ki ga opisuje v črticah?
10. Naslov knjige iz **Zbirke Cankar v stripu št. 1**.
11. V bazi knjižnice **SCCE** poišči delo Ivana Cankarja, ki je napisano tudi v hrvaškem jeziku. Koliko je število zadetkov (rezultatov)?
12. Priimek ilustratorja knjige **Skodelica kave**, ki je izšla 2018 pri založbi MIŠ. Prejela je nagrado za izvirno slovensko slikanico.

GESLO _____

PRILOGA 2: Rešena izpolnjevanika

GESLO A CUP OF COFFEE

PRILOGA 3: Povratna informacija o izpeljani uri

1. Kaj vam je bilo pri delu v skupini všeč in kaj ne?

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite:	Znanje	Sodelovanje	Disciplina	Izvirnost

2. Pri uri lahko pohvalim:

3. Na uri bi lahko naredili drugače, bolje:

4. Ali imaš namen v bodoče uporabljati aplikacijo mCOBISS?

Branje je iskanje: model sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture

Reading is Searching: Cooperation Model between the General Library and School Libraries to Develop a Reading Culture

Irena Milivojevič Kotnik,
mag. Breda Podbrežnik Vukmir

UDK 028.5:373.3

Ključne besede

bralna kultura, motivacija za branje, družinska bralna značka

Izvleček

Na kamniškem in komendškem področju že 34 let uspešno deluje aktiv šolskih knjižničark, na katerem se srečujejo šolske knjižničarke osnovnih šol in predstavnice Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik. Na srečanjih predstavljajo primere dobrih praks in med drugim skupaj iščejo načine, kako branje približati učencem. Prav v tem okolju je v šolskem letu 2017/2018 zaživel medobčinski projekt Branje je iskanje. Branje je iskanje je družinska bralna značka, v katero so vključene družine, ki prek treh različnih dejavnosti (branje, udeležba na literarnih dogodkih in raziskovanje) krepijo bralno kulturo. Projekt je nastal na podlagi teoretičnega modela sodelovanja med splošno in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture (Podbrežnik, 2011). Bralna kultura je splet idej, vrednot, norm, vsebin in sporočil, ki jih oblikujemo in posredujemo v zvezi z branjem z namenom oblikovati naučeno vedenje. Gre za širši družbeni kontekst, ki predstavlja odnos do branja. Bralna kultura je temelj bralne pismenosti. Pri sodelovanju je pomembno, da obe sodelujoči strani izrabita komplementarna znanja in zmožnosti v interakciji. Zato je pomembno skupno načrtovanje dejavnosti z opredeljenimi vizijo, dejavnostmi, urejenostjo in sredstvi. V prispevku predstavljamo dejavnike razvoja bralne kulture, to sta omogočanje dostopnosti gradiva ter motivacija za branje (promocija, pomoč in svetovanje pri branju ter dogodki in prireditve), in model sodelovanja pri razvoju bralne kulture ter njegovo uresničitev v konkretnem projektu.

Abstract

The Kamnik and Komenda region has a successful school librarian community that has been active for 34 years. Primary school librarians and the representatives of the general library *Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik* meet to exchange good practice examples and together look for ways to make reading more appealing to students. This environment has inspired in the academic year 2017/18 an inter-municipal project called *Reading is Searching* – a family-type reading badge that includes families participating in various activities (reading, literary events and research) in order to promote the reading culture. The project was created based on a theoretical cooperation model between the general library and school libraries to develop a reading culture (Podbrežnik, 2011). Reading culture refers to ideas, values, norms, contents and messages that relate to reading and are formed and shared with the purpose of acquiring knowledge. In the wider social context, it represents an attitude toward reading. Reading culture is the foundation of reading literacy. In the cooperation between the two parties, it is important that both sides use complementary knowledge and abilities when interacting, which requires a joint planning of the activities with a clearly defined vision, activities, organisation and assets. The article focuses on the factors important in developing a reading culture, such as enabling access to the material and reading motivation (promotion, reading assistance and guidance, events), and describes the cooperation model for developing a reading culture with its realisation within the project.

Keywords

reading culture, reading motivation, family reading badge

UVOD

Knjižnice so najbolj povezane z branjem in bralnimi navadami, zato je vprašanje o njihovi vlogi pri oblikovanju bralnih navad skorajda samoumevno. Knjižnice povezujemo predvsem z izkušnjo branja raznovrstnih virov in z dojemanjem branja kot pomembne in cenjene aktivnosti. Knjižnica naj bi bila osrednje kulturno in informacijsko središče svojega okolja, ki uporabnika spremlja skozi vsa življenjska obdobja in mu omogoča dostop do knjižnične zbirke ter njene rabe, s čimer seveda že sama na sebi podeljuje branju status pomembne dejavnosti. Knjižnice naj bi tudi širše okolje prepričevale, da je branje pomembno in nujno

za vsakdanje življenje, torej naj bi razvijale in spodbujale bralno kulturo v širšem okolju.

Šolske in splošne knjižnice delujejo v različnem okolju, a povezovanje med njimi je pomembno za skupnost in širše razvijanje bralne kulture in bralne pismenosti. Že v predšolski dobi otroci uporabljajo knjižnico in hodijo na pravljicne ure, v šolskem obdobju otroci in mladi uporabljajo obe vrsti knjižnic, po končanem formalnem izobraževanju pa so prebivalcem na voljo spet splošne knjižnice. Šolska knjižnica je vpeta predvsem v izobraževalni sistem in kurikularne vsebine. Splošna knjižnica uveljavlja načelo dostopnosti za vse skupine prebivalcev. Pomen sodelovanja med obema

knjižnicama utemeljujemo torej z uporabnikom, ki se ves čas vrača v splošno knjižnico, v predšolski dobi in po koncu izobraževanja pa mu je na razpolago predvsem splošna knjižnica. Druga stična točka je bibliopedagoško delo pri spodbujanju branja. Sodelovalni model pa komplementarno izrablja prednosti obeh knjižnic in pri razvoju bralne kulture lahko upošteva prednosti kot priložnosti sodelovanja in temelji na interakciji. To smo upoštevali pri oblikovanju teoretičnega modela, in sicer v strateškem delu modela tako pri dejavnostih kot pri virih, ki so sestavni deli modela.

BRALNA KULTURA

Bralna kultura ni omejena le na poznavanje virov, kakovost branja in virov ter literarnega branja in ne pomeni vrednostne sodbe v smislu kakovosti ali višjega, estetskega nivoja dožemanja ali delovanja.

Temeljni pomen besede izhaja iz latinskega korena, ki pomeni obdelovanje zemlje in gojenje, metaforično pa izid gojenja in negovanja v družbenem življenju. Metaforično je torej bralna kultura gojenje branja. Definiramo jo lahko takole: bralna kultura je splet idej, vrednot, norm, vsebin in sporočil, ki jih oblikujemo in posredujemo v zvezi z branjem z namenom oblikovanja naučenega vedenja. V kontekstu našega vprašanja je bralna kultura splet vrednot in vsebin, ki jih sporočata in oblikujeta splošna in šolska knjižnica v sodelovalnem modelu ciljnim skupinam ali uporabnikom svojih dejavnosti z namenom, da bi branje postalo cenjena aktivnost. Bralno kulturo in pismenost družbeno okolje spodbuja z dostopnostjo knjig in promocijo aktivnosti, ki spodbujata ta fenomen.

P. Vilar bralno kulturo opredeli kot odnos posameznika in družbe do knjige kot medija in branja kot procesa (Vilar, 2017:17).

Bralno kulturo gradimo na pristočnem branju ali branju za užitek, saj tisti, ki berejo zaradi svoje izbire in zadovoljstva ob izkušnji branja, povečujejo svoje bralne zmožnosti. Ustvarjanje bralne kulture, znotraj katere je branje cenjena aktivnost zaradi svojega vzgojnega in celo preoblikovalnega pomena na

bralca, lahko dosežemo s sklopom aktivnosti splošnih in šolskih knjižnic.

VLOGA SPLOŠNE KNJIŽNICE PRI SPODBUJANJU BRALNE KULTURE

Bralno kulturo splošne knjižnice spodbujajo z naslednjimi dejavniki:

dostopnost knjižničnega gradiva: sem spadajo promocija knjižnične zbirke, pomoč in svetovanje pri uporabi, pri čemer ima knjižničar najpomembnejšo vlogo, dogodki in prireditve.

Ne gre pa prezreti politike razvoja branja in partnerstva, kar pa nista tipični vlogi knjižnic pri razvoju bralne kulture. Pač pa ta dejavnika vidimo kot pomembnejša pri oblikovanju in udejanjanju modela, kjer postavljamo cilje razvoja bralne kulture in strategijo doseganja teh ciljev – tam brez opredeljene razvojne politike ne moremo graditi modela s ciljno naravnostjo.

Knjižnice svojo vlogo v razvoju bralne kulture uresničujejo v okviru dostopnosti gradiva z ustrežno nabavo, izposajo in upravljanjem z zbirkami. Upravljanje knjižničnih zbirk je življenjski sok knjižnične dejavnosti, zlasti z vidika vzdrževanja ravnovesja med količino in kakovostjo, zato je selekcija zelo pomembna. V upravljanje zbirke spadata tudi delo z bralci in promocija zbirke, kar je dejavnost, s katero knjižnice omogočajo dobre bralne izkušnje za vsakogar. Tradicionalna vloga knjižnice je omogočanje dostopnosti do informacijskih virov, kar zajema tako fizično kot intelektualno dostopnost; fizična dostopnost zajema postavitev knjižnične zbirke v prosti pristop in izposajo; intelektualna pa storitve v okviru bibliopedagoških dejavnosti in informacijsko opismenjevanje (Borko, Zabukovec, Južnič, 2006: 95).

Torej dostopnost povečujemo tudi z motivacijami, in sicer tako da se knjižnične zbirke promovirajo, da knjižničarji svetujejo in pomagajo pri izbiri gradiva ter virov in da z bibliopedagoškimi dejavnostmi predstavljajo knjižnične zbirke različnim ciljnim skupinam. Ali kot pravi Vilar: »Vloga splošne knjižnice ni samo v zagotavljanju dostopnosti gradiva, temveč tudi v omogočanju, spoznavanju in razvijanju

Metaforično je torej bralna kultura gojenje branja.

Bralno kulturo in pismenost družbeno okolje spodbuja z dostopnostjo knjig in promocijo aktivnosti, ki spodbujata ta fenomen.

Šolska knjižnica, založena s kakovostno literaturo, je za ustvarjanje in spodbujanje bralne kulture izjemno pomembna.

bralne kulture. Njena vloga ni omejena na zagotavljanje uporabe preverjenih vsebin in skrb za kakovost, temveč tudi v eksperimentiranju z novostmi, torej v povezovanju novih bralcev z novimi knjigami.« (Vilar, 2017: 28)

VLOGA ŠOLSKE KNJIŽNICE PRI SPODBUJANJU BRALNE KULTURE

Šolska knjižnica, založena s kakovostno literaturo, je za ustvarjanje in spodbujanje bralne kulture izjemno pomembna. Učencem omogoča, da se že v prvem triletju osnovne šole samostojno uveljavijo kot uporabniki knjižničnih storitev in bralci. Velika, primerno opremljena in različnim starostnim skupinam prilagojena šolska knjižnica, ki ponuja ne le bogat in raznovrsten izbor gradiva, temveč tudi ustrezno izobraževalno in svetovalno storitev, ima veliko možnosti, da postane prijetno pribežališče za učence in kulturno-informacijsko središče šole.

Še tako dobro opremljena in s knjižničnim gradivom bogato založena šolska knjižnica ne more dobro služiti svojemu namenu brez šolskega knjižničarja, ki z uporabniki knjižnice, učenci, gradi odnos prek bibliopedagoškega dela.

Glede na način izvajanja je bibliopedagoško lahko individualno ali skupinsko. Individualno bibliopedagoško delo navadno poteka ob izposoji in informacijski službi v šolski knjižnici, obsega pa motiviranje učencev, svetovanje, usmerjanje, vzgojo, preverjanje informacijske pismenosti v praksi ter pomoč pri iskanju informacij in gradiva. Skupinsko bibliopedagoško delo knjižničar izvaja s skupino. Poteka lahko kot skupinska sodelovalna ura s knjižničarjem in učiteljem ali pa kot samostojna ura, ki jo v celoti vodi knjižničar.

Vpetost šolske knjižnice v izobraževalni proces šolskim knjižničarjem omogoča, da učence motivirajo tudi prek bibliopedagoških vsebin, ki jih podajajo pri urah knjižničnega informacijskega znanja. O vsebini ur se pred začetkom šolskega leta dogovorita šolski knjižničar in učitelj predmeta/razreda, pri katerem bo potekal pouk, ki nato uro načrtujeta in izvedeta skupaj. Kadar šolski knjižničarji in učitelji delujejo skupaj, učenci dokazano dosegajo

višje nivoje pismenosti in branja (IFLA UNESCO, 2006). Učenci se pri pouku knjižničnega informacijskega znanja (v vsakem oddelku štiri ure letno) poglobljeje spoznajo z organiziranostjo knjižnice in postavitvijo gradiva, kar jim omogoča samostojnejšo uporabo, s kakovostnimi književnimi deli, za katera jih lahko knjižničar navduši, in mnogimi drugimi vsebinami, ki ugodno vplivajo na razvoj bralne kulture. Poleg omenjenih so to še osnove obnašanja v šolski knjižnici, postopki izposoje in vračanja gradiva, pot knjige od ustvarjalca do uporabnika, seznanitev s fizičnimi deli knjige in bibliografskimi podatki, pomembnimi za njeno identifikacijo, sekundarni informacijski viri, iskanje informacij z različnimi iskalnimi zahtevami idr. (Steinbuch, 2002).

Šolski knjižničar pa je nepogrešljiv tudi pri načrtovanju in izvedbi bralne značke, domačega branja, prireja knjižne razstave, kvize in uganke, koordinira obisk šolske knjižnice in izvaja biblioterapijo (Spruk, 2002: 2). Na bibliopedagoško delo lahko gledamo z dveh vidikov, z vsebinskega in pedagoškega. Ko govorimo o vsebinskem vidiku, govorimo o vsebinah, ki jih učenci spoznavajo – to so: knjižnica, knjižnično gradivo, informacijski viri, uporaba gradiva in virov, informacijski proces in reševanje problemov; torej aktivna in ustvarjalna raba knjižnice in njenih virov. Pri pedagoškem vidiku bibliopedagoškega dela gre za pedagoško vlogo knjižničarja, njegove kompetence, timsko poučevanje, učne metode, sodelovalno učenje in učenje učenja (Vilar, 2002). Pri vsem tem pa so pomembni dejavniki angažiranost samega šolskega knjižničarja, njegova ustrezna strokovna usposobljenost in pedagoška podkovanost.

SODELOVALNI MODEL MED SPLOŠNO IN ŠOLSKO KNJIŽNICO

Sodelovanje

Splošne knjižnice so že pred veliko leti začele gojiti sodelovanje s šolskimi knjižnicami, v Mariboru že pred letom 1970, in sicer v obliki seminarjev za šolske knjižnice, po letu 1977 pa so se začeli s šolskimi knjižnicami ukvarjati bolj sistematično (Kramberger, 2006: 61). O nujnosti povezovanja sta med prvimi sprego-

Knjižnice sodelujejo tudi pri izdelavi različnih priporočilnih ali tematskih bralnih seznamov za različne ciljne skupine, pri bralni znački in različnih bibliopedagoških oblikah.

vorili D. Kramberger leta 1979 in M. Šircelj leta 1984 (Pogačar, 1985: 189). Med prvimi je za sodelovanje skrbela Pionirska knjižnica v Ljubljani, ki je šole na svojem območju pisno obveščala o možnosti sodelovanja (z izposajo paketov knjig šolskim knjižnicam in učiteljem v povezavi s posameznimi predmeti, razstavami, literarnimi urami, predstavitevami učencev), poleg tega pa so se takrat začeli redni mesečni strokovni sestanki. Pogačar omenja pomanjkanje osebnih stikov in celo možnosti usklajevanja nabavne politike (ibidem). (Tako imenovane strokovne srede potekajo še danes, zdaj v organizaciji Mestne knjižnice Ljubljana, kamor se je med združevanju enot nekdanje knjižnice Otona Župančiča in osrednjih ljubljanskih knjižnic pripojila tudi Pionirska knjižnica.) Drugje so v začetku sedemdesetih let knjižničarji iz splošnih knjižnic šolskim pomagali pri urejanju gradiva, proti koncu tega desetletja pa so začeli postajati obiski iz šol in vrtcev vsakdanji pojav. V splošnih knjižnicah je veliko prireditev za otroke. Dolgo tradicijo v slovenskem knjižničarstvu na področju bibliopedagoških dejavnosti ima vrtec na obisku, ki deluje v povezavi z vzgojno-varstvenimi organizacijami, prav tako tudi ure pravljic, ki so jih v letu 1977 izvajale vse knjižnice, le tretjina knjižnic pa igralne ure s knjigo. Ura pravljic je pripovedovanje umetnih ali ljudskih pravljic ob slikanici, igralna ura s knjigo pa je bibliopedagoška oblika, ki z vidika celostne estetske vzgoje in ob izbrani temi spodbuja likovno, glasbeno, dramsko, gibalno ali kakšno drugačno izražanje otrok, predstavljeno pa je ne samo leposlovno, pač pa tudi poučno ali neknjižno gradivo. Knjižnice sodelujejo tudi pri izdelavi različnih priporočilnih ali tematskih bralnih seznamov za različne ciljne skupine, pri bralni znački, različnih bibliopedagoških oblikah, kot so obiski razredov v knjižnicah, na primer srednješolcev, kjer jim knjižničarji pripravijo knjižnično vzgojo, bralnih skupin, oblike dela za otroke s posebnimi potrebami, sodelovanja z najstniki pri izdelavi priporočilnih seznamov gradiva in še marsikaj drugega.

Vendar so ta sodelovanja bolj kot ne naključna in ne sistemska. P. Vilar je raziskovala vlogo knjižnic pri razvoju bralne kulture in bralne pismenosti, v priporočilih pa je zapisala, da je

treba okrepiti partnerstvo splošnih knjižnic s šolskimi knjižnicami pri izvajanju ciljno usmerjenih dejavnosti, zato so potrebne smernice za sodelovanje splošnih in šolskih knjižnic za namen spodbujanja branja, ki naj vsebujejo tudi cilje (Vilar, 2017: 108).

Model

Sodelovanje pri razvoju bralne kulture smo opredelili kot dejavno povezovanje pri dejavnostih, ki razvijajo bralno kulturo, to je pri dejavnostih razvoja bralne kulture. Model je končna stopnja poenostavljanja, ki poteka od stvarnosti, ki obsega vse značilnosti, do izbora posameznih značilnosti, kar model je. Modeli povečujejo učinkovitost odločanja v menedžmentu (Tavčar, 2005a: 401). Gre za to, da človek iz množice informacij v spoznavnem procesu izbira le nekatere, jih analizira, vrednoti, zatem pa zavrača ali usvaja kot vodila za svoje delovanje. Izbiranje in poenostavljanje sta temeljna pristopa za obvladovanje kompleksnosti okolja. Miselna orodja za to so modeli, poenostavitve zapletenih struktur in procesov, ki so bolj obvladljive od resničnosti (Tavčar 2005: 94). Model sestavljajo vizija in smotri, cilji ter strategija. Strategija je pot do doseganja vršnih ciljev. Strategija je v tem modelu razdeljena na dejavnosti, ki so sestavljene iz poslanstva, programov in usmeritev; urejenost, ki jo sestavljajo strukture, sistemi in procesi; pomemben del so sredstva, ta so materialna in nematerialna.

Za oblikovanje modela smo se odločili, ker bomo z njim kompleksnost sodelovanja pri razvoju bralne kulture poenostavili iz izbranimi značilnostmi, uporaben pa bo kot orodje za odločanje za sodelovanje različnih vrst knjižnic pri razvoju bralne kulture.

Pomembno je, da sodelujoči skupaj opredelijo končne cilje in strategijo za doseganje ciljev. Strategija je sestavljena iz naslednjih elementov: dejavnosti (programi, usmeritve), urejenost (struktura, sistemi, procesi), sredstva (materialna, nematerialna). Temelj sodelovalnega modela je skupno načrtovanje, zato je pomembno, da je sodelovanje opredeljeno v letnih delovnih načrtih obeh organizacij in da ga podpira vodstvo.

Branje je iskanje je medobčinski projekt občin Kamnik in Komenda, katerega namen je spodbujanje bralne kulture v družinskem življenju.

Temeljni cilj projekta je spodbujanje bralne kulture v družinskem okolju.

Primer dobre prakse: Projekt Branje je iskanje

Branje je iskanje je medobčinski projekt občin Kamnik in Komenda, katerega namen je spodbujanje bralne kulture v družinskem življenju. V njem sodelujejo osnovne šole iz kamniške in komendske občine ter Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik.¹

Zasnova projekta

Ideja o projektu, ki je v prvi vrsti plod zgledega nepretrganega sodelovanja med splošno in šolskimi knjižnicami, je vzknila v neformalnem pogovoru med direktorico Knjižnice Franceta Balantiča in šolskimi knjižničarkami o bralnih navadah otrok, kot jih pri svojem delu zaznavajo knjižničarke. Pri prizadevanju za pospeševanje branja med otroki ne gre spregledati dejstva in zavedanja, da je najpomembnejši zunanji dejavnik pospeševanja branja družina, kar potrjujejo tako izkušnje kot strokovna literatura. Porodilo se je vprašanje, kako na nevsiljiv način pristopiti ne le do otrok, ampak tudi do njihovih staršev oz. skrbnikov in jim približati branje kot aktivnost, ki med seboj povezuje družino.

Projekt je izhodišče in obliko dobil na drugem medobčinskem aktivu šolskih knjižničark v šolskem letu 2016/2017. Medobčinski strokovni aktiv šolskih knjižničark občin Kamnik in Komenda ima dolgo tradicijo. Šolske (natančneje osnovnošolske) knjižničarke občine Kamnik so se prvič formalno sestale 29. 8. 1984 in se od takrat neprekinjeno sestajajo na aktivih trikrat letno. Leta 1998 je Komenda postala samostojna občina in tako je aktiv postal medobčinski. Vanj so vključene knjižničarke (knjižničarja do zdaj še ni bilo na nobeni od sodelujočih šol) iz šestih osnovnih šol: OŠ Frana Albrehta Kamnik, OŠ Marije Vere, OŠ Toma Brejca, OŠ Stranje, OŠ Šmartno v Tuhinju in OŠ Komenda Moste, od katerih vsaka za dve leti prevzame vodenje aktiva. Sestankov aktiva se redno udeležuje tudi mladinska knjižničarka iz KFBK in po potrebi tudi direktorica KFBK. Aktiv šolskih knjižničark je po navadi najmanjši aktiv na šoli, saj ima le malo šol več kot enega knjižničarja. Medobčinski aktiv je

¹ V nadaljevanju KFBK.

zato zanje izjemno dragocen. Na sestankih obravnavajo aktualne teme (učbeniški sklad, prehod na COBISS, bralna značka itd.), si pomagajo z nasveti, izmenjujejo izkušnje in primere dobre prakse ter iščejo nove načine za medsebojno povezovanje in doseganje profesionalnih ciljev. Slednje je pripeljalo do skupne odločitve za vključitev v projekt, ki je dobil ime Branje je iskanje.

Namen projekta

Osnovna namena projekta Branje je iskanje sta dva. Za vključeno javnost manj pomemben namen, toliko bolj pa za knjižničarje same, je medsebojno povezovanje šolskih knjižnic ter povezovanje šolskih knjižnic s splošno, ki preverjeno omogoča uspešnejše doseganje zadanih ciljev. Temeljni cilj projekta pa je spodbujanje bralne kulture v družinskem okolju. V množici ponudbe raznovrstnih dejavnosti za otroke je tistih, v katere je lahko vključena vsa družina, nekoliko manj. Snovalke projekta Branje je iskanje niso želele družin dodatno časovno obremenjevati in posegati v njihov prosti čas. Nasprotno, družine, pri katerih ima knjiga pomembno mesto, so želele povabiti v igrivo bralno značko, prek katere bi se bolj zavedali, da jih med drugim povezuje tudi veselje do branja. Z izjemo izpolnjevanja izkaznice pa udeleženci ne bi počeli ničesar, česar ne počno že vseskozi, morda le malo bolj načrtno. Tiste starše, ki ne posegajo pogosto po knjigi, pa so želele spodbuditi, naj to vendarle storijo, saj bodo tako z zgledom vzgajali svoje otroke v mlade bralce.

Organiziranost in izvedba

Projekt, v katerem sodeluje toliko deležnikov, zahteva dobro organizacijo. Načrtovanje projekta je večinoma potekalo timsko v sodelovanju KFBK in šolskih knjižničark (oz. njihove predstavnice). KFBK, torej splošna knjižnica, je prevzela del nalog, ki jih je opravila samostojno oz. samo s posvetovanjem s posameznimi šolskimi knjižničarkami. Pri tem velja omeniti veliko angažiranost direktorice KFBK, ki se je osebno zavzela za izvedbo v sodelovanju z mladinsko knjižničarko, ki je prevzela koordinacijo projekta.

KFBK je tako na samem začetku o projektu uradno obvestila ravnatelje vseh sodelujočih

Evalvacija ob koncu šolskega leta 2017/2018 je pokazala, da je projekt dobro zasnovan in med družinami lepo sprejet.

šol in jih povabila k podpori, na kar so se vsi odzvali pozitivno. Poleg ravnateljev so bili obveščeni tudi občini (kot ustanoviteljici KFBK) in lokalni mediji. Tudi financiranje in priprava promocijskega gradiva in izkaznic sta bila v domeni KFBK. Promocijsko gradivo je zajemalo plakate, predstavitve knjižničark s fotografijami, logotip projekta in ilustrirane vinjete (delo zunanje oblikovalke), ki so postale prepoznavni znak projekta. Ves čas trajanja projekta za njegovo promocijo skrbijo KFBK z objavami na svoji spletni strani in na facebookovi strani ter osnovne šole z objavami na šolskih spletnih straneh. Pri tem gre predvsem za najave dogodkov in prispevke o že izvedenih dogodkih v okviru projekta, ki jih občasno objavijo tudi v lokalnem časopisu. Za organizacijo dogodkov so zadolžene tako osnovnošolske knjižnice kot KFBK, šolske knjižničarke pa obvestijo družine učencev. Kljub promociji projekta je pridobivanje družin za sodelovanje v projektu še vedno predstavljalo izziv. Osebni pristop se je že ničkolikokrat izkazal za najboljšega, zato so se nekatere šolske knjižničarke na začetku šolskega leta udeležile uvodnih roditeljskih sestankov in projekt predstavile staršem. V tem primeru je bilo pridruženih družin več, kot če je bilo obveščanje o projektu prepuščeno učiteljem.

Sliki 1 in 2: Logotip projekta Branje je iskanje in vinjeta sta delo oblikovalke Monike Klobčar.

Kaj smo počeli?

Po predstavitvi posameznih vidikov projekta je prav, da ga predstavimo še kot celoto. Branje je iskanje je časovno vezano na šolsko leto in se začne v začetku septembra ter traja do konca aprila. Družine v šolski knjižnici ali v KFBK

izpolnijo prijavnico, s katero pristopajo k projektu. Ob včlanitvi prejmejo tudi izkaznico, ki jo bodo izpolnjevali do pomladi.

Izkaznica ima tri rubrike, ki jih morajo družine izpolniti. Prva rubrika se imenuje *Obiskujemo* in obsega prostor, kamor zabeležijo obisk ene prireditve oz. dogodka, ki jo/ga je KFBK ali katera koli od šolskih knjižnic organizirala in uvrstila v projekt. Knjižničarka, ki je navzoča na dogodku, obisk potrdi z žigom. Družina lahko obišče kateri koli dogodek v okviru projekta ne glede na to, katera knjižnica ga priredi. To je lahko literarni večer, pripovedovski večer, gledališka predstava, pogovor o knjigah, ustvarjalna delavnica, predavanje, srečanje z umetnikom ...

Naslednja rubrika, *Iščemo in raziskujemo*, vsebuje prostor, kamor družine zabeležijo družinski izlet na katero od predlaganih izletniških točk v občinah Kamnik in Komenda. Predlagane izletniške točke so povezane bodisi s knjižnim delom, ljudsko pripovedko ali za kraj pomembno osebnostjo, na cilju pa udeležence pričaka žig, ki ga lahko vtisnejo v izkaznico.

Zadnja rubrika je namenjena prebranim knjigam in je naslovljena *Beremo*. Družina vanjo vpiše naslove knjig, ki so jih njeni člani prebrali. Otroci morajo prebrati vsaj dve knjigi, odrasli pa vsaj eno. Knjižničarka seznam prebranih knjig potrdi z žigom, vsebine prebranega pa ne preverja. Ko so opravljene vse naloge, družina izkaznico odda v šolski ali splošni knjižnici. Maja so družine, ki so opravile t. i. družinsko bralno značko Branje je iskanje, vabljeni na zaključno srečanje, kjer prejmejo priznanja in se skupaj poveselejo svojega uspeha.

Dosedanje izkušnje

V šolskem letu 2018/2019 poteka že druga sezona projekta. Evalvacija ob koncu šolskega leta 2017/2018 je pokazala, da je projekt dobro zasnovan in med družinami lepo sprejet. V prvem letu se je projektu pridružilo 200 družin, vse pogoje za dokončanje bralne značke pa jih je izpolnilo 40. Družine, ki so se udeležile zaključnega srečanja, se bile nad projektom navdušene. Starši so pritrtili snovalkam projekta, da se zaradi sodelovanja v njem niso počutili dodatno obremenjeni, in izrazili zado-

Obiskujemo.

Družina skupaj obišče katerakoli dva dogodka od spodaj navedenih. Na dogodku prejmete žig. Obvestila in vabila o dogodkih bodo objavljena na spletnih straneh šole in Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik ter oglasnih deskah v šoli.

 Osnovna šola Frana Albrehta * Delavnice <i>Zgodba v barvi in obliki</i> , Rosana Kleindienst, november 2017 (predhodne prijave) * <i>Gledališka predstava</i> učencev OŠ FA	 Osnovna šola Toma Brejca * <i>Pikino popoldne</i> , 8. 9. 2017, od 17h do 19h * <i>Pripovedovalski večer</i> , marec 2018	 Osnovna šola Marije Vere * Predavanje z Andrejo Brenčič Vukmir: <i>Branje in močgani</i> , oktober 2017 * <i>Verine čajanke</i> usmerjen pogovor s Katarino Kesič Dimic, november 2017	 Osnovna šola Stranje * <i>Pohod na Sv. Primoža - Branje Prešerna</i> ob kulturnem prazniku, februar 2018 * <i>Gledališka predstava</i> učencev OŠ Stranje
 Osnovna šola Komenda Moste * <i>Novoletna prireditev z gledališko predstavo</i> , januar 2018 * <i>Proslava ob Prešernovem dnevu</i> , februar 2018	 Osnovna šola Šmartno v Tuhinju * <i>Srečanja s knjigo</i> (vsak 3. četrtek v mesecu od oktobra do maja) * <i>Pozdrav pomladi</i> - literarni večer, april 2018	 Osnovna šola 27. julij * O dogodkih boste obveščeni.	 Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik * <i>Srečanje z avtorji</i> , december 2017 * <i>Prauljične poti</i> , april 2017

Slika 3: Prva rubrika v izkaznici projekta v sezoni 2017/2018

Iščemo in raziskujemo.

Pridobite vsaj dva od žigov, ki se nahajajo na lokacijah in odgovorite na vprašanje.

 Dom v Kamniški Bistrici (žig v Domu) V knjižnici poiščite knjigo, ki govori o gorah, navedite avtorja in naslov.
 Sveti Primož nad Kamnikom (žig v okrepčevalnici pri Petru) V knjigi <i>Kamniške prauljične poti</i> avtorice Irene Cerar poiščite prauljico o Svetem Primožu, navedite naslov.
 Arboretum Volčji Potok (žig pri vhodu) V knjižnici poiščite eno pesem o roži ali drevesu. Navedite avtorja, naslov pesmi in pesniške zbirke.
 Rojstna hiša Rudolfa Maistra (žig v hiši) Poiščite vsaj eno knjigo o Rudolfu Maistru, navedite avtorja in naslov.
 Motniška Turistična pot (žig v Gostilni pri Fiegarju) V knjigi <i>Kamniške prauljične poti</i> avtorice Irene Cerar poiščite prauljico iz Motnika. Navedite naslov.
 Lončarjev muzej v Komendi (potrebne so predhodne prijave po tel.: 041 942 052) Kateri predmet vam je bil najbolj všeč? V kakšen namen so ga uporabljali?

Slika 4: Druga rubrika v izkaznici projekta v sezoni 2017/2018

Udeležba na dogodkih, ki so jih organizirale knjižnice, je bila vseskozi visoka.

voljstvo, da so bili v dejavnost vključeni tako neposredno. Organizatorke pa so po prvem letu postavljene pred nove izzive. Odgovor na vprašanje, zakaj je toliko družin odstopilo od zbiranja žigov, se morda skriva v prevelikem naboru nalog. Na prvem medobčinskem aktivu šolskih knjižničark v novem šolskem letu so te tako sklenile, da se bo v novi sezoni zmanjšalo število zahtevanih obiskov prireditev in izletniških točk z dveh na enega. Drug odgovor na isto vprašanje se po mnenju šolskih knjižničark skriva v majhnem zanimanju učiteljev za projekt. Z njim so namreč dobro seznanjeni le tisti učitelji, ki sodelujejo pri pripravi dogodkov, in nekateri razredni učitelji. Predmetni učitelji slovenščine in razredniki, ki bi lahko dodatno motivirali družine za sodelovanje oz. jih informirali, pa prvo leto niso pokazali zanimanja za projekt. To velja v prihodnosti popraviti z boljšim informiranjem učiteljev in promocijo na posameznih osnovnih šolah.

Udeležba na dogodkih, ki so jih organizirale knjižnice, je bila vseskozi visoka. Družine so se udeleževale dogodkov na več šolah, ne le na svoji matični. Dogodki, na katere je bila po-

Slika 5: Pikino popoldne - uradno odprtje projekta. Dogodka na OŠ Toma Brejca so se udeležili ravnatelj sodelujočih osnovnih šol in bivši župan občine Kamnik, s čimer so izrazili podporo projektu.

trebna prijava (npr. Pravljična pot v organizaciji KFBK), so bili vedno zapolnjeni do zadnjega mesta. Nabor dogodkov je bil pester in bogat – od pravljčnih poti, predavanj, gledaliških predstav, literarnoustvarjalnih delavnic, debatnih literarnih krožkov, tematskih prireditev, srečanj z ustvarjalci do športno-kulturnega dogodka.

Projekt Branje je po enem letu opazen tudi v širšem okolju. V knjižnici Medvode so po kamniškem zgledu zasnovali svoj projekt, za sodelovanje v projektu Branje je iskanje pa se zanima tudi občina Domžale.

Slika 6: Pravljična pot po mamutovi vasi v organizaciji KFBK

Slika 7: Pravljični večer na OŠ Toma Brejca

SKLEP

Projekt Branje je iskanje je v slovenskem prostoru edinstven. Je rezultat sodelovanja splošne knjižnice in šestih osnovnošolskih knjižnic, pri čemer so knjižnice enakovredni partnerji, vsak s svojimi jasno opredeljenimi nalogami. Vsak projekt potrebuje določen čas, da v javnosti postane prepoznaven in da doseže svoj širši namen. Organizatorke so z rezultati po prvem letu zadovoljne. Poleg potrditve, da so družine prepoznale vrednost projekta, pa so po prvem letu tudi spoznale možnosti za izboljšavo, na katerih gradijo v novi sezoni. Te se skrivajo predvsem o kontinuirani promociji med šolskih letom in krepitevi zavedanja o projektu med učitelji. ●

Slika 8: Na ligo po knjigo s Sv. Primožu ali praznično druženje kulture in športa v organizaciji OŠ Stranje

Slika 9: Gledališka predstava Pika Nogavička na OŠ Frana Albrehta Kamnik

Viri in literatura

- Borko, T., Zabukovec, V., Južnič, P. (2006). Pričakovanja uporabnikov o storitvah splošne knjižnice. *Knjižnica* 50(4), 93–105
- IFLA UNESCO Manifest o šolskih knjižnicah (2006). Dostopno na: <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-sl.pdf> (18. 4. 2019).
- Kramberger, D. (2006). Razvoj in dejavnost pionirskih knjižnic v Mariboru ter revija Otrok in knjiga. *Splet Znanja in Domišljije*, 11–78.
- Podbrežnik, V. B., Južnič, P. (2011). *Model sodelovanja splošnih in šolskih knjižnic za razvijanje bralne kulture: Magistrsko delo*. Ljubljana: B. Podbrežnik Vukmir.
- Pogačar, T. (1985). Sodelovanje med pionirsko knjižnico splošnoizobraževalne knjižnice in šolsko knjižnico. *Knjižnica*, 29(2-3), 189–192.
- Spruk, B. (2002). *Bralne navade petošolcev in osmošolcev in predlogi za dvig njihove bralne kulture*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Steinbuch, M. (2002). Šolska knjižnica v luči kurikularne prenove osnovne šole. V: E. Stružnik (ur.), *Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli* (str. 10–16). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Tavčar, M. (2005). *Strateški management*. Učbenik za podiplomski študij. Koper: Fakulteta za management.
- Tavčar, M. (2005a). *Strateški management neprireditnih organizacij*. Koper: Koper: Fakulteta za management.
- Vilar, P. (2012) Informacijsko opismenjevanje. Zapiski s predavanj pri predmetu informacijsko opismenjevanje.
- Vilar, P. (2017). *Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in bralno kulturo*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

IRENA MILIVOJEVIČ KOTNIK, prof. slovenščine, učiteljica in knjižničarka

Naslov: Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik, Šolska ulica 1, 1241 Kamnik

E-naslov: irena.milivojevic-kotnik@os-fa.si

MAG. BREDA PODBREŽNIK VUKMIR, direktorica

Naslov: Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik, Ljubljanska cesta 1, 1241 Kamnik

E-naslov: breda.podbreznik@kam.sik.si

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Vključujoča šola

Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Danes mnogo učiteljev ugotavlja, da tradicionalni pristopi pri vzgojno-izobraževalnem delu niso več ustrezni, ker ne vodijo k zadovoljivim dosežkom učencev in dijakov. V ospredje prihaja koncept sodobne šole, ki ga podpira inkluzivna paradigma.

Da bi v slovenskih vrtcih in šolah še okrepili procese, ki podpirajo takšne pristope, je na Zavodu RS za šolstvo nastal priročnik Vključujoča šola.

Priročnik obsega **6 zvezkov**, zbranih v mapi, cena 15,00 €

Konferenca DRUŽINSKA PISMENOST

Knjižničarji – moderatorji družinske pismenosti / Librarians as Family Literacy Facilitators

V Mestni knjižnici Kranj je 29. 1. 2019 potekala zaključna konferenca v okviru projekta Family literacy works!

V projektu, ki ga financira program Erasmus+, so sodelovali:

- Asociația learn & vision (ALV), Romunija (<http://www.asociatialearnandvision.ro/>)
- Training center CES, Makedonija (<http://www.ces.mk>)
- Biblioteca Județeană Octavian Goga Cluj (BJOG), Romunija (<http://www.bjc.ro/new/>)
- Eurocenter obuchenie i partnyorstvo 21 vek "EOOD (ECOP), Bolgarija (<http://eurocenter21.eu/en/about-us/>)
- Agrupamento de Escolas Trigoal de Santa Maria (AETSM), Portugalska (<http://www.aetsm.pt/agrupamento/index.php>) in
- Mestna knjižnica Kranj (MKK), Slovenija (<http://www.mkk.si/>)

V času trajanja projekta so raziskovali področja in teme, kot so: različne oblike pismenosti, kompetenčni model moderatorja družinske pismenosti, inovativni učni programi in metode poučevanja, zgodnje opismenjevanje, medgeneracijsko in medkulturno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje.

Na podlagi raziskovanja programov družinske pismenosti so projekt izvajali po korakih:

1. V partnerskih državah so poiskali primere dobrih praks in izdelali primerjalno analizo programov družinske pismenosti
2. Podrobna analiza družinske pismenosti v vsaki od držav partneric, s skupnimi izsledki, ki so podlaga za pripravo kompetenčnega modela moderatorja družinske pismenosti.
3. Zadnja faza in cilj je bil oblikovanje in testiranje učnega programa za usposabljanje moderatorjev družinske pismenosti v sodelujočih državah.

Več o izvajanju projekta v Sloveniji lahko preberete na spletnih straneh Mestne knjižnice Kranj.

V najavi konference so zapisali: »Spodbujanje pismenosti prebivalstva je eden od kazalcev uspešnosti družbe. Knjiga je vsestranski medij, nepogrešljiv na vseh življenjskih področjih, pozitiven odnos do branja v družini je pri tem pomembna spremenljivka. Vedno več dokazov potrjuje, da imajo pobude družinske pismenosti dolgoročno pozitiven vpliv na življenjske možnosti otrok, še posebej iz socialno šibkejšega okolja. Družinska pismenost je koncept,

ki vključuje naravno nastajajoče izobraževalne dejavnosti, povezane s pismenostjo v najširšem pomenu, znotraj doma in družine. Na konferenci bodo predstavljeni rezultati projekta Family Literacy Works!, dobre prakse iz tujine (Avstrije in Romunije) ter pogled v prihodnost s pregledom aktivnosti na področju družinske pismenosti.«

Pozdravni nagovor je imela direktorica Mestne knjižnice Kranj (MKK), Breda Karun, nato je Maja Lesar (MKK) predstavila projekt ERASMUS+ Family Literacy Works! s primerjalno analizo praks družinske pismenosti, profilom moderatorja družinske pismenosti in programom usposabljanja moderatorjev.

Kar v dvorani nam je praktičen primer izvedbe delavnice z družinama moderirala mag. Tilka Jamnik.

Po odmoru nam je izkušnje s programi družinske pismenosti v Avstriji predstavil dr. Wolfgang Moser, ki deluje v ustanovi Lesezentrum Steiermark na Institut für Bibliotheksorganisation, Bibliotheksentwicklung und Lesepädagogik v Gradcu.

Mag. Ester Možina z Andragoškega centra Slovenije je udeležencem konference pojasnila pomen mreže za družinsko pismenost v Sloveniji.

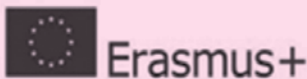
Gostja iz Osrednje knjižnice Octavian Goga Cluj – Napoca v Romuniji je prikazala izva-

janje projekta »I want you to read for me!« v njihovi knjižnici. Za zaključek konference so bili predstavljeni trije primeri dobrih praks, ki se izvajajo v slovenskih knjižnicah:

- Jure Bohinec, Mestna knjižnica Kranj,
- Barbara Kuzmič, Cankarjeva knjižnica Vrhnika in
- Urša Bajda, šolska knjižnica OŠ Tončke Čeč, Trbovlje.

Vsi trije so se v okviru Erasmus+ projekta Family Literacy Works! udeležili usposabljanj za moderatorje družinske pismenosti, ki je potekalo marca 2018. ●

Erasmus+ - Strategic Partnerships
Key Action 2 Sector: Adult Education
Project number 2016-1-RQ01-KA204-024392
Family Literacy Works!

MESTNA *knjižnica* KRANJ

Obisk osnovne šole v Reykjavíku

V okviru projekta Erasmus+ KA1 Drugačnost nas bogati – živeti inkluzijo sva strokovni delavki OŠ Franja Malgaja Šentjur, Darja Steblovnik in Silva Škoberne, obiskali Islandijo in spoznavali njihov izobraževalni sistem ter pristope dela na področju oseb s posebnimi potrebami. Islandija zagotavlja v vseh svojih šolah inkluzijo teh oseb, kar pomeni, da so ti učenci vključeni v oddelke rednega programa osnovne šole. Imajo veliko več strokovnih delavcev, ki skrbijo za to, da delo poteka nemoteno in imajo v razredu podporo tako učenci kot tudi učitelji.

Med drugim smo obiskali tudi šolo Seljaskóli v Reykjavíku. Ima 652 učencev in 62 učiteljev. V razredih je od 22 do 24 učencev. Velik poudarek je na timskem sodelovanju med učenci od 1. do 10. razreda (na Islandiji ima osnovna šola 10 razredov). Prostori v šoli so preprosto opremljeni, vendar zelo funkcionalno izkoriščeni. Pouk ne poteka samo v učilnicah, ampak tudi na hodnikih, zofah, blazinah na tleh ...

Islandija je znana po tem, da izda zelo veliko knjig glede na število prebivalcev, vsak deseti Islandec naj bi namreč izdal eno knjigo. Islandski pregovor pravi, da ima vsak v sebi knjigo. Zato smo se še posebej veselili obiska knjižnice na tej šoli. Spoznali smo knjižničarko Dröfn Vilhjálmisdóttir, ki jo je ravnatelj predstavil kot "šolsko čarodejko". Po uvodnih pozdravih nam je razkrila, v čem se skriva njena magična moč. Predstavila nam je njihovo knjižnico in svoje pristope, kako učence navduši za branje knjig, in dobili smo občutek, da ji to zelo dobro uspeva. V nadaljevanju predstavljam nekaj praktičnih primerov njenega dela.

V knjižnici so nekega dne v tleh odkrili majhno luknjo, ki je vodila do kleti. Knjižničarka si je

izmislila zgodbo o tem, kako včasih, ko je v knjižnici sama, sliši glasove iz te luknje. Nekega dne se je odločila, da gre pogledat, kaj se dogaja v kleti, in odkrila je marsovca. Ta se je naskrivaj oblekel v »normalnega« učenca in se odpravil po šoli. Kot rezultat te njene zgodbe so učenci narisali, kako si predstavljajo marsovca. S tem se zgodba seveda ni končala, saj učenci vsak dan prihajajo k njej in ji povedo, da so videli marsovca.

V knjižnici imajo tudi pisalni stroj, na katerega lahko učenci kaj natipkajo. Otroci ga obožujejo.

Knjižničarka je pripravila posebne bralne vrečke, v katere je poleg knjig priložila še določene predmete, ki se povezujejo s tematiko posameznih knjig, npr. raznobarvni laki za knjigo o manikuri, čarovniški triki zraven knjige o teh trikih, Lego kocke poleg knjige o kockah.

Povedala je, da so te vrečke ves čas izposojene, otroci pa na njih nestrpno čakajo.

V tednu branja se je oblekla v deklico iz zgodbe o treh medvedih, pripravila je tri mizice in tri stolčke, tri krožnike s hrano in otroci so morali preizkusiti stolčke ter zaigrati zgodbo s svojimi plišastimi prijatelji. Ti so potem ostali v šoli in ona jih je fotografirala v različnih po-

ložajih, fotografije pa objavila na spletni strani. Živalce so se zelo zabavale, kar je videti tudi iz priloženih fotografij. Povedala je, da otroci še zdaj o tem razlagajo svojim staršem doma.

Knjižničarka sodeluje in se veliko povezuje tudi z avtorji iz Islandije. Enkrat so izpeljali natečaj, katerega glavna nagrada je bila, da postaneš literarni junak v avtorjevi najnovejši knjigi. Otroci so brali knjige in pisali, vse to pa so delali z velikim navdušenjem. Knjigo je potem avtor napisal in žreb je odločil, kdo bodo glavne osebe iz knjige. Knjigo si zdaj lahko izposojajo tudi v knjižnici.

Za pustovanje se je oblekla v zdravnico in otrokom s pravim stetoskopom preverjala srčni utrip, na podlagi utripa pa jim je potem napisala recept za knjigo, ki jo morajo prebrati.

V knjižnici imajo tudi meter, ob katerem se otroci zelo radi merijo, saj je ob njem nalepljenih veliko slik superjunakov in potem opazujejo, ali so večji kot določeni in koliko še morajo zrasti. Pripravila je festival superjunakov, kjer so se ob posebni steni lahko fotografirali kot določeni literarni junaki iz knjig.

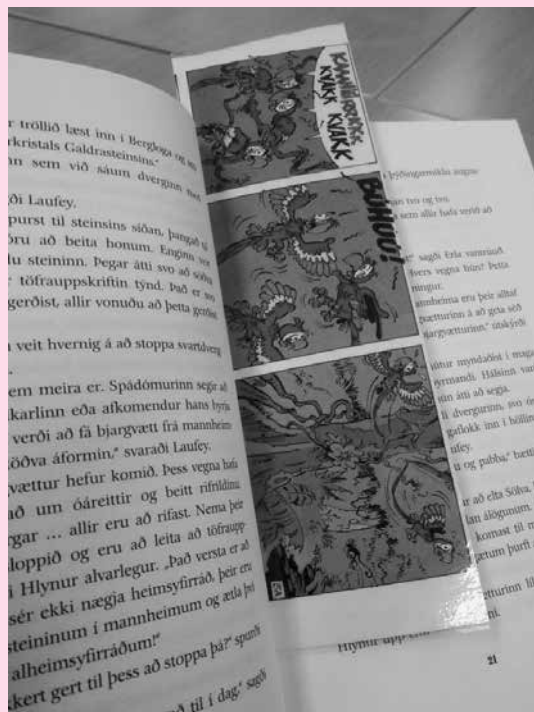

V šoli
lahko
otroci za
nagrado dobijo

posebno kartico, s katero lahko kadar koli v času pouka, za 30 minut obiščejo knjižnico. Ta kartica je nagrada, kadar učitelj v razredu želi še posebej nagraditi določenega otroka.

Poškodovane knjige, ki so za odpis, uporabi za knjižna kazala, otroci imajo možnost prebrati odlomek iz določene knjige. Povedala nam je anekdoto o teh kazalkah, ko je učenec dobil del stripa in jo je čez nekaj dni prosil, ali mu lahko da še kakšno drugo kazalko, saj je to že neštetokrat prebral. Povedala mu je, da obstaja cela knjiga takšnih stripov, in z veseljem jo je odnesel domov.

Knjižnico vedno tematsko okraši glede na dogajanje v šoli, prihajajoče praznike. Vsi obiskovalci smo si zaželeli, da bi lahko postali njeni člani, kajti knjižničarka je resnično z dušo in telesom pri svojem delu. Da pa ne bo izpadlo vse tako popolno, nam je zaupala tudi, da nima veliko sredstev za knjige, upam

si trditi, da jih je manj kot v marsikateri šolski knjižnici v Sloveniji. Ampak ona tega ni vzela kot poraz, nasprotno, otroke se trudi prepričati in navdušiti za knjige, ki v knjižnici so, redno prireja različne igre, vprašanja, na katera morajo otroci odgovoriti, ko preberejo določene knjige, in iz vsega videnega in slišane ga ji to zelo dobro uspeva.

Uspelo ji je, da je knjižnica postala srce šole. Najpomembnejše spoznanje tega obiska je bilo, da se moramo vsi potruditi najti tisto nekaj več, s kreativnostjo otroke pritegniti k branju, na koncu pa še dodati ščepec magije in čarovnija bo uspela.

Če koga zanima še kaj več o tej šoli, jo lahko poišče na facebooku: Seljaskóli oz. facebookova stran knjižnice, kjer lahko tudi kontaktirate knjižničarko: Bókasafn Seljaskóla. ●

Kulturni bazar 2019

Letošnji Kulturni bazar, že 11. po vrsti, je potekal 4. aprila 2019 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Kulturni bazar je načrtovan kot oblika strokovnega usposabljanja za vse strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju ter kulturi in širši strokovni javnosti, ki lahko pri svojem delu vključujejo kulturno-vzgojne vsebine. Udeleženci so spoznavali kulturno-umetnostno vzgojo s teoretskih in praktičnih vidikov številnih strokovnjakov, kakovostne projekte na vseh področjih kulture in predstavitve primerov dobrih praks sodelovanja med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami. Osrednji temi letošnjega izobraževanja sta bili ustvarjalnost mladih in sodobna umestnost.

Skladno z načrtovanim programom so v predavalnicah in dvoranah potekali predavanja, delavnice in strokovne razprave z različnih področij kot tudi nastopi ustvarjalcev in umetnikov. Glede na bogat program je lahko vsak našel nekaj zase. Tudi za šolske knjižničarje je bilo nekaj zanimivih dogodkov:

- na ogled je bil postavljen tematski razstaveni prostor *Gozd in les: kultura in umetnost*, katerega del so bile tudi predstavitve Knjižnice pod krošnjami in informacije o kakovostnih knjigah,
- RTV Slovenija je predstavila predavanja in delavnice kot predstavitev vzgojno-izobraževalnih potencialov večmedijskega projekta Čebelice, ki krepi bralno, slušno in vizualno senzibilnost otrok v njihovem najzgodnejšem obdobju (v središče so ponovno postavili skupno branje in pomen pripovedovanja pravljic danes),
- predstavljeni so bili rezultati prvega Nacionalnega meseca skupnega branja 2018, izpostavili so izpeljane projekte in dogodke. Predstavljena je bila tudi nacionalna akcija Beremo skupaj ter napoved NMSB 2019.

Prav tako so bile zanimive razstava ilustracij kot tudi filmska ponudba ter predstavitve in napoved dveh novih izbirnih predmetov filmska vzgoja v osnovni šoli in film v srednji šoli. Pozornost so pritegnile tudi vsebine različnih strokovnjakov, kako mlade seznaniti z ustvarjalno, varno in zdravo rabo tehnologij.

Udeležba je bila za vse obiskovalce brezplačna, vendar je bila potrebna predhodna e-prijava. Možno se je bilo udeležiti le posameznih dogodkov, seveda ob predhodni e-prijavi. Celoten program pa je dostopen na spletni strani: [http://www.kulturnibazar.si/data/upload/KB_19_program_FINAL\(1\).pdf](http://www.kulturnibazar.si/data/upload/KB_19_program_FINAL(1).pdf). ●

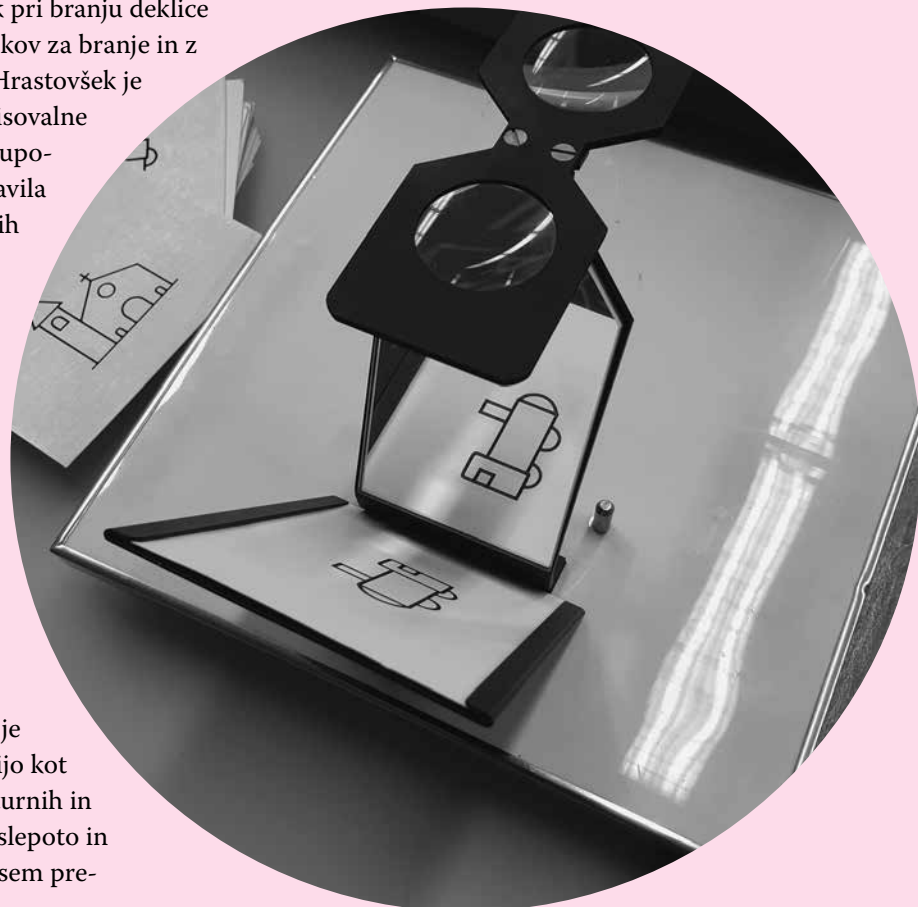
Gregor Škrlič

Poročilo s strokovnega usposabljanja z naslovom **Uporaba prilagojenih gradiv v šolskih knjižnicah**

V petek, 25. 1. 2019, je v prostorih Centra IRIS v Ljubljani potekalo strokovno usposabljanje z naslovom **Uporaba prilagojenih gradiv v šolskih knjižnicah**. Najprej je mag. Nina Čelesnik Kozamernik predavala o skotopičnem sindromu, podala nekaj informacij o ustanoviteljici in o kliniki v Sloveniji ter na kratko razložila potek testiranja. Udeležencem je prikazala vizualne znake, simptome, težave ter s kratkim videoposnetkom prikazala izkušnje in napredek pri branju deklice (pred uporabo pripomočkov za branje in z njihovo uporabo). Janja Hrastovšek je v predavanju **Bralno napisovalne motnje** govorila o delu z uporabniki dislektiki. Predstavila je teoretične osnove ter jih podkrepila s praktičnimi izkušnjami in materiali. Udeleženci so sodelovali tudi pri vajah, kjer so začutili stisko osebe, ki ima določeno težavo z branjem, pisanjem (udeleženci so preizkusili, kako funkcionalnost branja in pisanja ter motnje zaznavanja časa vplivajo tudi na samozavest posameznika). Peter Rot je predstavil avdiodeskripcijo kot možnost dostopa do kulturnih in drugih vsebin, osebam s slepoto in slabovidnostjo kot tudi vsem pre-

ostalim. Predstavil je dva različna načina, kako lahko izvajamo avdiodeskripcijo (na mestu dogodka – gre za neposredno opisovanje vsebin uporabniku – ter oddaljena avdiodeskripcija, pri kateri posameznik informacije prejme s pomočjo uporabe tehnologije). Udeležencem je razložil še druge podrobnosti v povezavi z avdiodeskripcijo (slišnost glasu, komu in kaj opisujemo itd.). Nato je navzoče razdelil v tri

skupine; vsaka je morala pripraviti opis oz. avdiodeskripcijo določenega prostora. Zatem je Sara Češarek predstavila bralne pripomočke, njihovo uporabnost in delo z njimi. Različne pripomočke so udeleženci lahko preverili in uporabili, nato pa so v specialni učilnici preizkusili tudi namizne elektronske lupe (predsta-

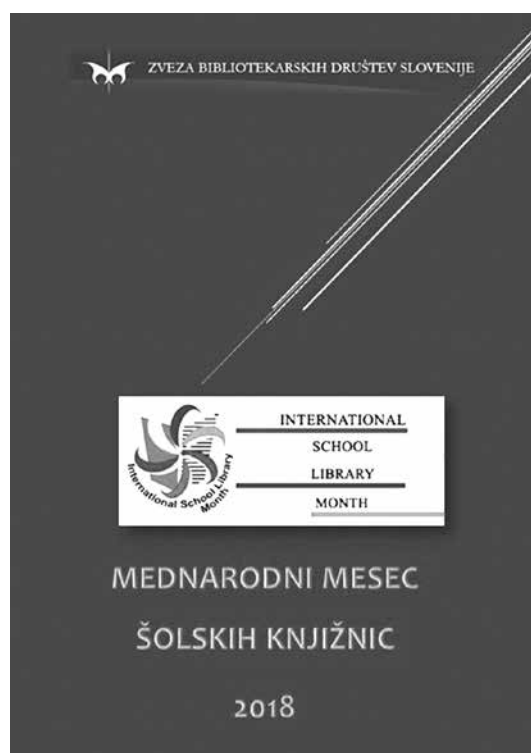
vitev programske opreme za povečanje slike ter uporabnih programskih paketov – Daisy in drugi bralniki).

Nato je knjižničarka Nina Schmidt predstavila pravljico tipanko, ki se razprostira čez celotno stopnišče in po hodnikih (mimoidoči lahko slišijo, tipajo in si predstavljajo naravo in vsebino pravljice). Potem jih je odpeljala v knjižnico, kjer je predstavila svoje delo in gradiva. Knjižničarka za lažje učenje uporabnikov s posebnimi potrebami izdeluje knjige tipanke, taktilno gradivo, škatle za pravljice, uporablja bralnike, računalniške tablice, brajico itd. Udeleženci so si ogledali tudi knjige s povečanim tiskom, knjige v brajici kot tudi prilagojene učbenike. Na usposabljanju je bilo mogoče pridobiti osnovne informacije o različnosti bralno-napisovalnih težav, katerih vzrok so okvare vidne funkcije, motnje vidnega zaznavanja. Udeleženci so se seznanili z načini uporabe prilagojenih gradiv v šolskih knjižnicah glede na vrsto bralno-napisovalnih težav ter tudi praktično preizkusili pripomočke in gradivo. ●

Mag. Urša Bajda, predsednica Sekcije za šolske knjižnice v ZBDS

Mednarodni mesec šolskih knjižnic 2018 = International School Library Month 2018

Mednarodno združenje šolskih knjižničarjev (IASL - International Association of School Librarianship) nas je tudi letos povabilo k praznovanju in promociji šolskih knjižnic.

V slovenskem prostoru projekt že tradicionalno koordinira Sekcija za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije.

Tokratno geslo "Zakaj imam rad/a svojo šolsko knjižnico" poudarja samorefektivno-čustveno komponento pomena šolskih knjižnic posameznikom in skupnostim. Šolske knjižnice so nujno potrebne pri razvoju medosebne kompetenc, spodbujanju k strpnosti s sprejemanjem drugačnosti in pri razvoju posamezni-

kovega kritičnega mišljenja, šolski knjižničarji pa so pomemben člen med učencem, učitelji in starši s sodelovanjem pri medpredmetnem poučevanju ter razvijanju učnih strategij, različnih vrst pismenosti, kritičnega mišljenja in preostalih kompetenc, ki so potrebne za delovanje v današnji družbi.

S praznovanjem mednarodnega meseca šolskih knjižnic lahko spodbudimo k razmišljanju o široki paleti dejavnosti, s katerimi knjižnice učence in starše opremljajo za življenje.

Leta 1999 so knjižničarji začeli praznovati svoj mednarodni dan na četrty ponedeljek v oktobru, v Sloveniji smo ga prvič praznovali leta 2007, 22. oktobra. Ker se je praznovanju pridruževalo čedalje več držav, se je leta 2008 odbor odločil, da praznovanje prilagodi lokalnemu okolju. James Henri, predsednik IASL, je ugotovil: »Mednarodni dan šolskih knjižnic je dejansko prerasel v mednarodni mesec šolskih knjižnic. To pomeni, da knjižničarji sami lahko izberete ali dan, ali teden, ali celo ves mesec in ga napolnite z dejavnostmi, posvečenimi vaši knjižnici, in s tem, kar šolska knjižnica pomeni šolski skupnosti.« Mednarodni mesec šolskih knjižnic pristojnim za leto-omogoča, da izberejo dan v oktobru, ki najbolj ustreza njihovi posebni situaciji, ko lahko praznično poudarijo pomembnost šolskih knjižnic.

V letošnjem šolskem letu je v dejavnostih Mednarodnega meseca šolskih knjižnic sodelovalo in svoja poročila oddalo več kot 80 knjižnic osnovnih in srednjih šol Slovenije. Poročila so koordinatorji oddajali v večini prek elektronske pošte, le eno je prispelo po klasični pošti.

Vsi so januarja oz. februarja po elektronski pošti prejeli potrdila o sodelovanju.

V letošnjem šolskem letu je v dejavnostih Mednarodnega meseca šolskih knjižnic sodelovalo in svoja poročila oddalo skoraj 70 knjižnic –64 iz osnovnih in 4 iz srednjih šol Slovenije.

Vsi koordinatorji so decembra po elektronski pošti prejeli potrdila o sodelovanju.

Letos smo drugič zapored organizirali in koordinirali nacionalno izmenjavo knjižnih kazalk med slovenskimi šolskimi knjižnicami.

Uspelo nam je povezati kar 33 šolskih knjižnic in učencev iz raznih krajev Slovenije.

Pričujoča publikacija je dokaz, da nam ne manjka novih idej za popestritev dogajanja v šolskih knjižnicah, hkrati pa uspešno integriramo trenutne aktualne dogodke, šolske vsakdanjike, praznike in projektne dejavnosti z dogodki tako v lokalni skupnosti kot širše.

Publikacija je brezplačna. Dostopna je na spletnem naslovu:

https://issuu.com/knjinicatonckecetrbovlje/docs/publikacija_2018.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

COBISS.SI-ID=298484480

ISBN 978-961-6683-38-8 (pdf) ●

Gregor Škrlič

Predstavitev knjige Glavo imaš in srce

Glavo imaš in srce! :
gradivo za delo
z otroki in
mladostniki : za
razredne ure,
projektne dneve,
izbirne vsebine,
delavnice v okviru
rednega pouka

Vtič, Darja

Vrsta gradiva -
priročnik

Založništvo in
izdelava - Maribor :
Ekološko-kulturno
društvo za boljši
svet : Društvo za
razvoj človečnosti -
Human, 2018

Knjiga Glavo imaš in srce s podnaslovom Gradivo za delo z otroki in mladostniki: za razredne ure, projektne dneve, izbirne vsebine, delavnice v okviru rednega pouka v sebi skriva ogromno napotkov ter idej, ki so namenjene predvsem zaposlenim v vzgoji in izobraževanju. Tudi sam sem našel več primerov učnih ur, ki jih bom v prihodnjem šolskem letu lahko uporabil (učenje učenja, preudarna in varna raba interneta in mobilnih naprav).

Knjiga ima pet glavnih vsebinskih sklopov, ki obravnavajo vrednote, globalno učenje, ekološko problematiko, učenje učenja in domovinsko vzgojo. Poti in usmeritve v gradivu pripomorejo, da se izpolnijo zastavljeni cilji, ki so povezani s človeškimi vrednotami, okoljevarstveno tematiko, pogumom, kritičnim razmišljanjem in drugimi vrednotami. Veliko dejavnosti je usmerjenih v krepitev veščin sodelovanja in reševanja konfliktov, ljubezni do

naroda in domovine ter razumevanja Zemlje kot edinega doma. V knjigi je dragocen izbor socialnih iger in dejavnosti, ki otroku omogočajo pridobivanje izkušenj ter veščin. Vsebuje učne priprave, v katerih so zapisani potek ure, oblike, metode, pripomočki in cilji. Priloženi so tudi učni listi. Poleg naštetega so gradivu dodane iztočnice za diskusije, ustvarjalne dejavnosti, kvizi ter vprašalniki in zgodbe, s katerimi se lahko marsikdo poistoveti.

Vsebina knjige je lahko v pomoč razrednikom za pripravo različnih vsebin za razredne ure, za ideje pri načrtovanju dni dejavnosti, vsebine so primerne tudi za izbirne predmete kot tudi za redne ure pouka (družba, etika, zgodovina itd.). Več o knjigi je dostopnega na spletni strani založnika, kjer se nahaja tudi dokument, ki je namenjen projekciji v razredu. Povezava: <https://www.forbetterworld.si/knjige/>. ●

Andreja Urbanec

ISKRICE IZ KNJIŽNICE

Naključij ni

Takole, malo za motivacijo, se je pod »čarobno«
inventariko 9.000 prikradla prikupna slikanica s pomenljivim naslovom *Ša malo, pa bo*.

Število zadetkov (OSOKR): 1

T. št.	COBIS...	Značilnica glavnega vpisa	Naslov in nevedba odgo...	Leto izida	Založnik	Jezik besedila
1	252061...	Stewart, Amber	Še malo, pa bo! / [besed...	2011	Narava	slv - slovensk

Danes sem obrnila števec 9.500 in tudi pomenljiva knjiga *Kako živijo čebele*. Ker sem pridna kot čebela...

Število zadetkov (OSOKR): 1

T. št.	COBIS...	Značilnica glavnega vpisa	Naslov in nevedba odgo...	Leto izida	Založnik	Jezik besedila
1	281126...	Esenko, Ivan	Kako živijo čebele / besa...	2015	Okoši	slv - slovensk

Formativno spremljanje v podporo učenju

Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Priročnik obsega 7 zvezkov, zbranih v mapi,
cena 12,40 €

- Zakaj formativno spremljati
- Nameni učenja in kriteriji uspešnosti
- Dokazi
- Povratna informacija
- Vprašanja v podporo učenju
- Samovrednotenje, vrstniško vrednotenje
- Formativno spremljanje v vrtcu

Priročniki po predmetih in področjih

Formativno spremljanje
kot podpora učencem
s **POSEBNIMI POTREBAMI**

Formativno spremljanje
na **RAZREDNI STOPNJI**

Formativno spremljanje
pri **MATEMATIKI**

Formativno spremljanje
pri **ZGODOVINI**

Napovedujemo:

Formativno spremljanje pri DELU SVETOVALNIH DELAVCEV

izid
2019

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

STROKOVNA REVILJA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE Z VAMI ŽE 50 LET

- V reviji priznani slovenski strokovnjaki s področja šolstva objavljajo aktualne strokovne in znanstvene prispevke.
- Dajemo »glas učiteljem«, ki jih vabimo k pisanju prispevkov, v katerih s konkretnimi opisi osvetljujejo primere dobrih praks.
- Pozornost namenjamo sodobnim pedagoškim trendom – pristopom, ki spodbujajo aktivno vlogo učencev.
- Posvečamo se spodbudnemu in varnemu učnemu okolju oz. vzgojnim in psihosocialnim temam.
- Skrbimo za profesionalni razvoj učiteljev in za uveljavljanje učiteljskega poklica.
- Osredotočamo se tudi na pedagoško vodenje in poslanstvo ravnateljev, saj predstavljajo enega ključnih vzvodov za spremembe v šolstvu.

Ponosni smo, da smo že
50 let prisotni v slovenskem
šolskem prostoru.

Revija, ki je sooblikovala
že naše učitelje, učitelje
naših otrok in zdaj učitelje
milenijske generacije.

Nova
grafična
podoba

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Naročanje:

P Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana
T 01 300 51 00
F 01 300 51 99
E zalozba@zrss.si
S www.zrss.si

facebook ZRSS

twitter ZRSS